HỌC QUY QUỐC TỬ GIÁM

TRUNG TÂM HOẠT ĐỘNG VĂN HÓA KHOA HỌC
VĂN MIẾU - QUỐC TỬ GIÁM

NHÀ XUẤT BẢN
THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG

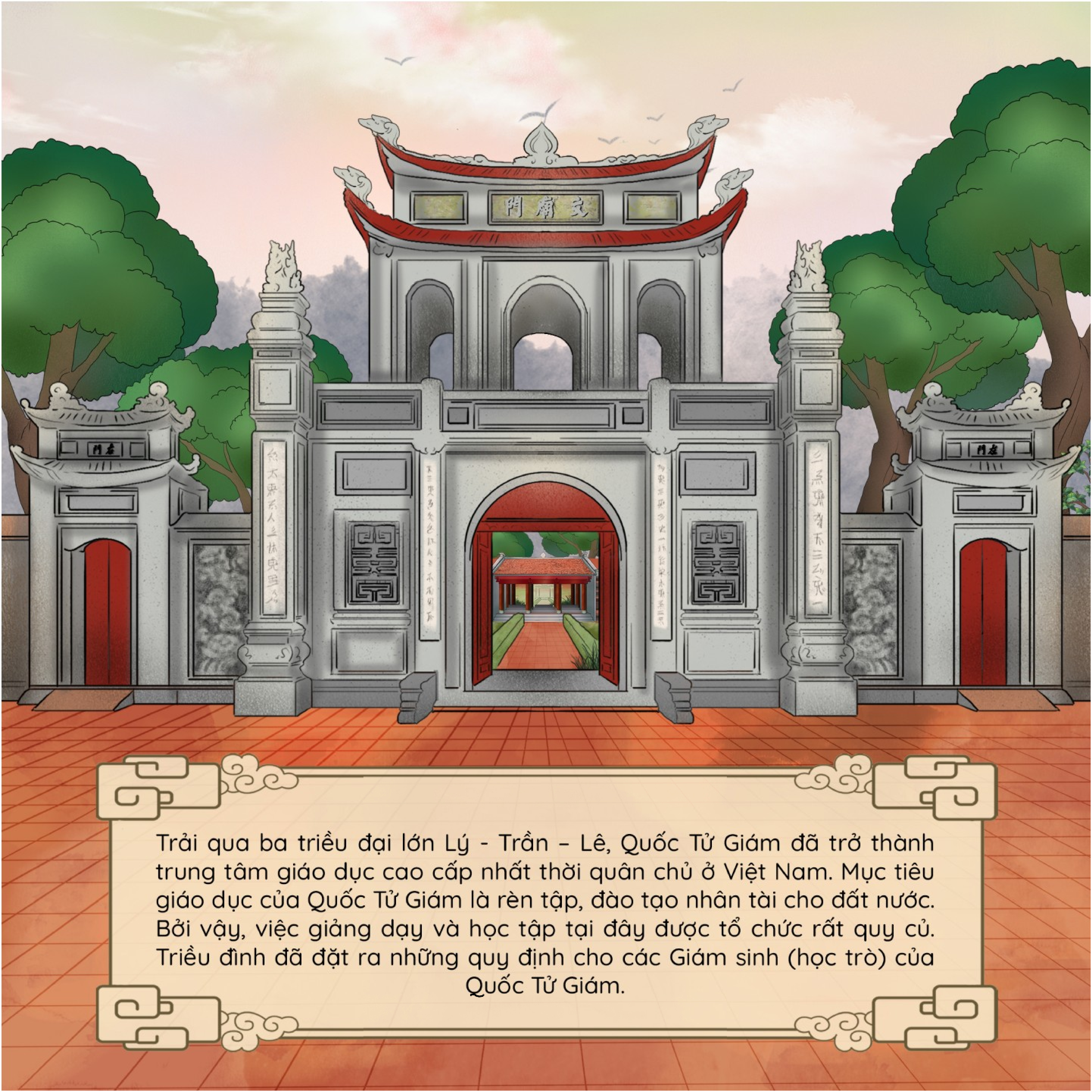

Trải qua ba triều đại lớn Lý - Trần – Lê, Quốc Tử Giám đã trở thành trung tâm giáo dục cao cấp nhất thời quân chủ ở Việt Nam. Mục tiêu giáo dục của Quốc Tử Giám là rèn tập, đào tạo nhân tài cho đất nước. Bởi vậy, việc giảng dạy và học tập tại đây được tổ chức rất quy củ. Triều đình đã đặt ra những quy định cho các Giám sinh (học trò) của Quốc Tử Giám.

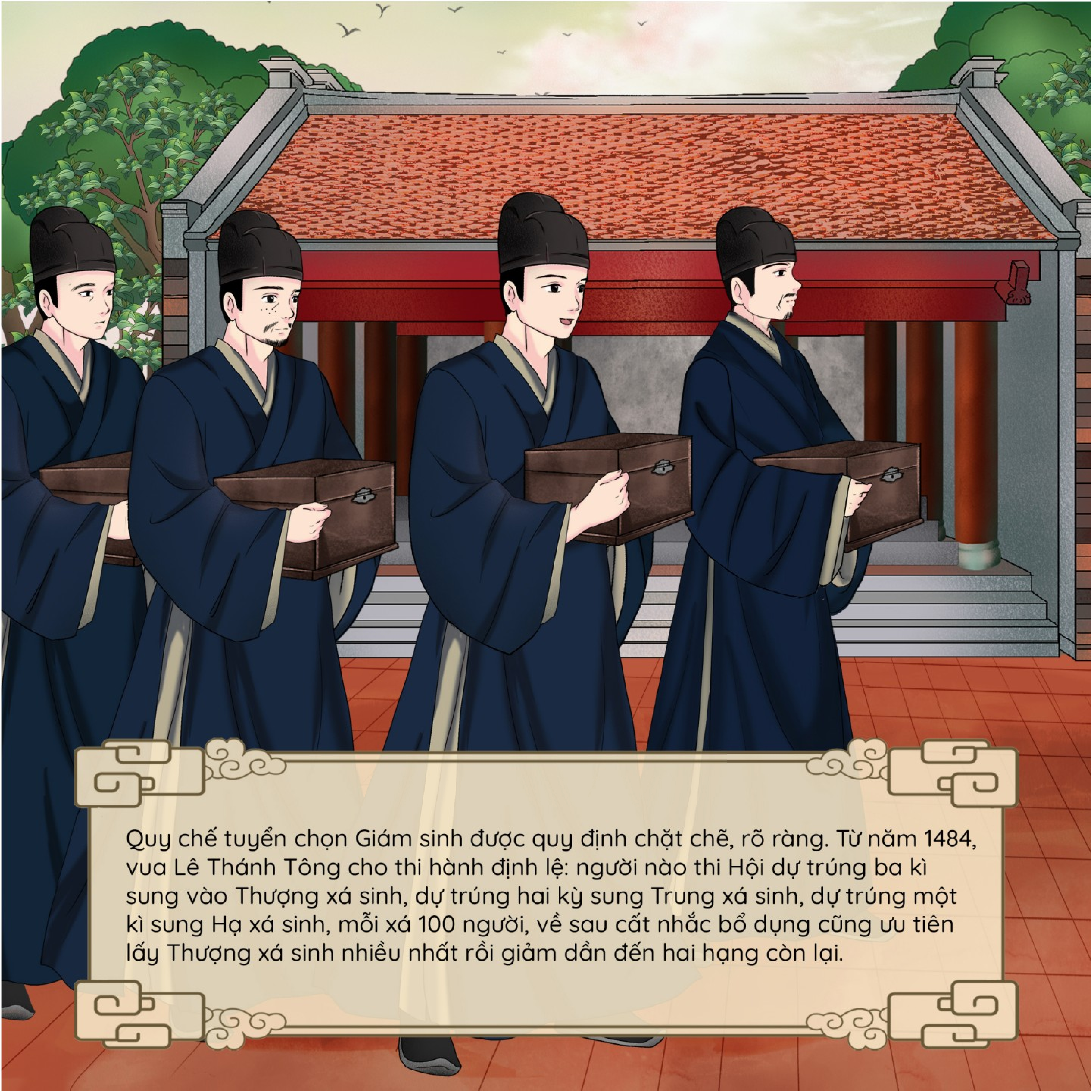

Quy chế tuyển chọn Giám sinh được quy định chặt chẽ, rõ ràng. Từ năm 1484, vua Lê Thánh Tông cho thi hành định lệ: người nào thi Hội dự trúng ba kì sung vào Thượng xá sinh, dự trúng hai kỳ sung Trung xá sinh, dự trúng một kì sung Hạ xá sinh, mỗi xá 100 người, về sau cất nhắc bổ dụng cũng ưu tiên lấy Thượng xá sinh nhiều nhất rồi giảm dần đến hai hạng còn lại.

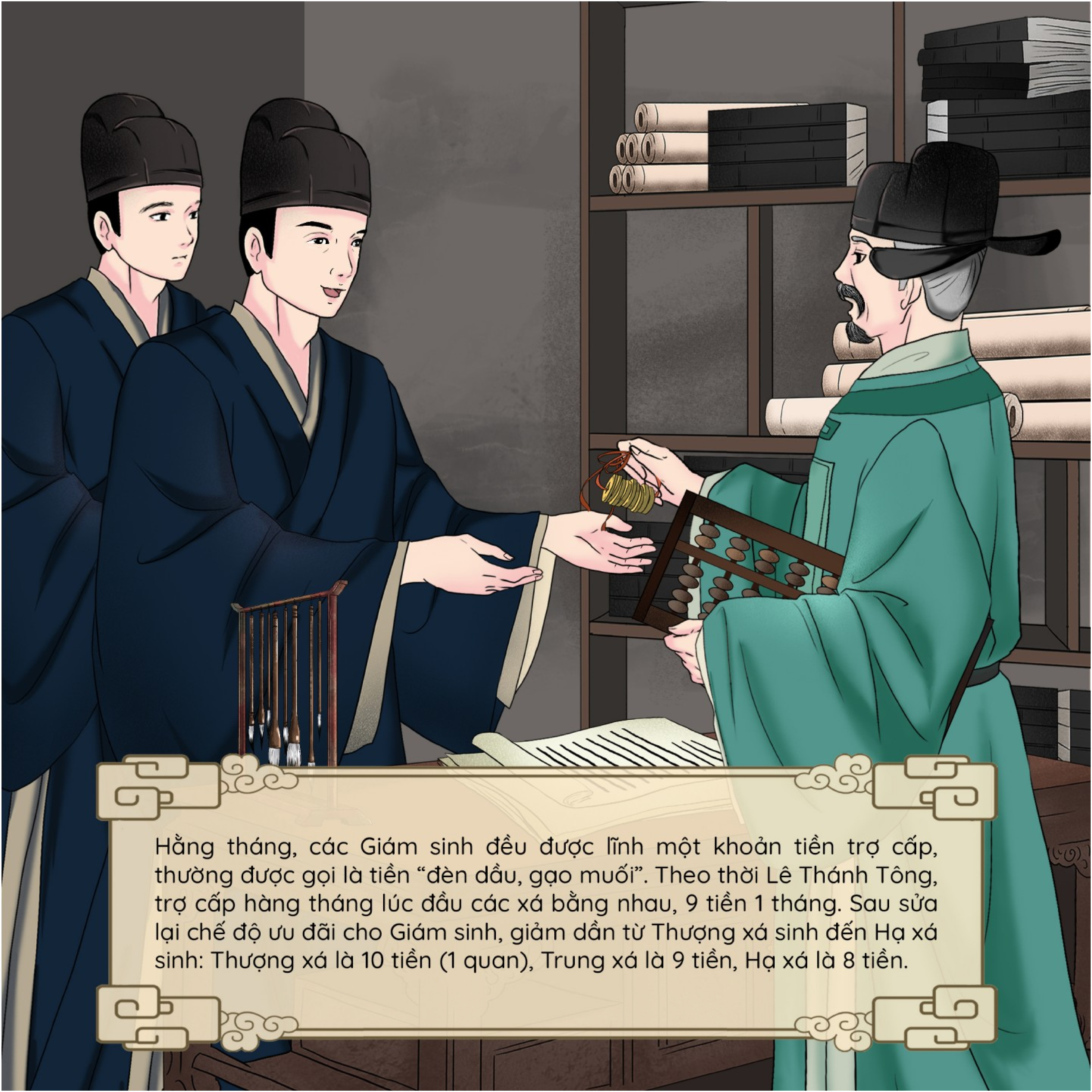

Hằng tháng, các Giám sinh đều được lĩnh một khoản tiền trợ cấp, thường được gọi là tiền “đèn dầu, gạo muối”. Theo thời Lê Thánh Tông, trợ cấp hàng tháng lúc đầu các xá bằng nhau, 9 tiền 1 tháng. Sau sửa lại chế độ ưu đãi cho Giám sinh, giảm dần từ Thượng xá sinh đến Hạ xá sinh: Thượng xá là 10 tiền (1 quan), Trung xá là 9 tiền, Hạ xá là 8 tiền.

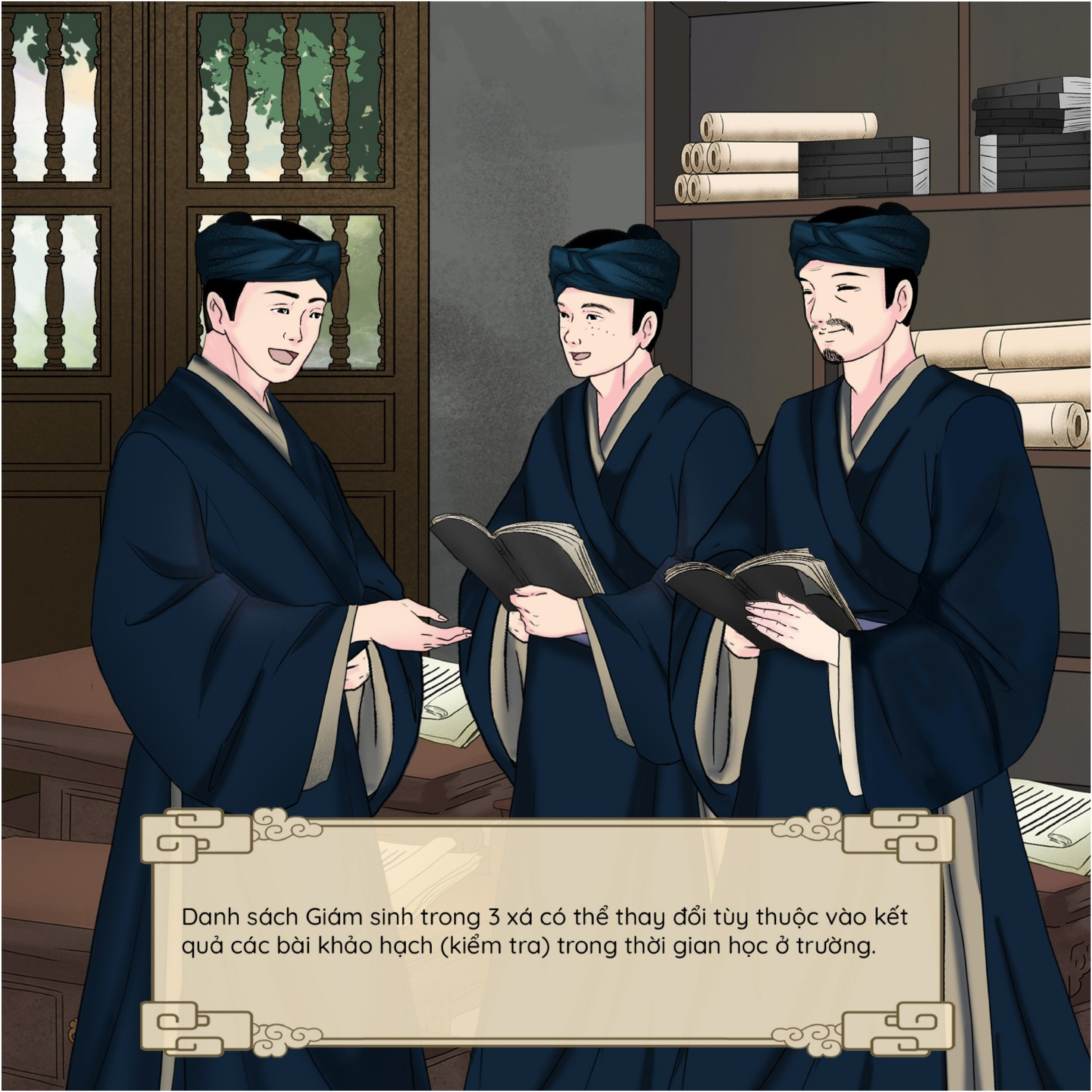

Danh sách Giám sinh trong 3 xá có thể thay đổi tùy thuộc vào kết quả các bài khảo hạch (kiểm tra) trong thời gian học ở trường.

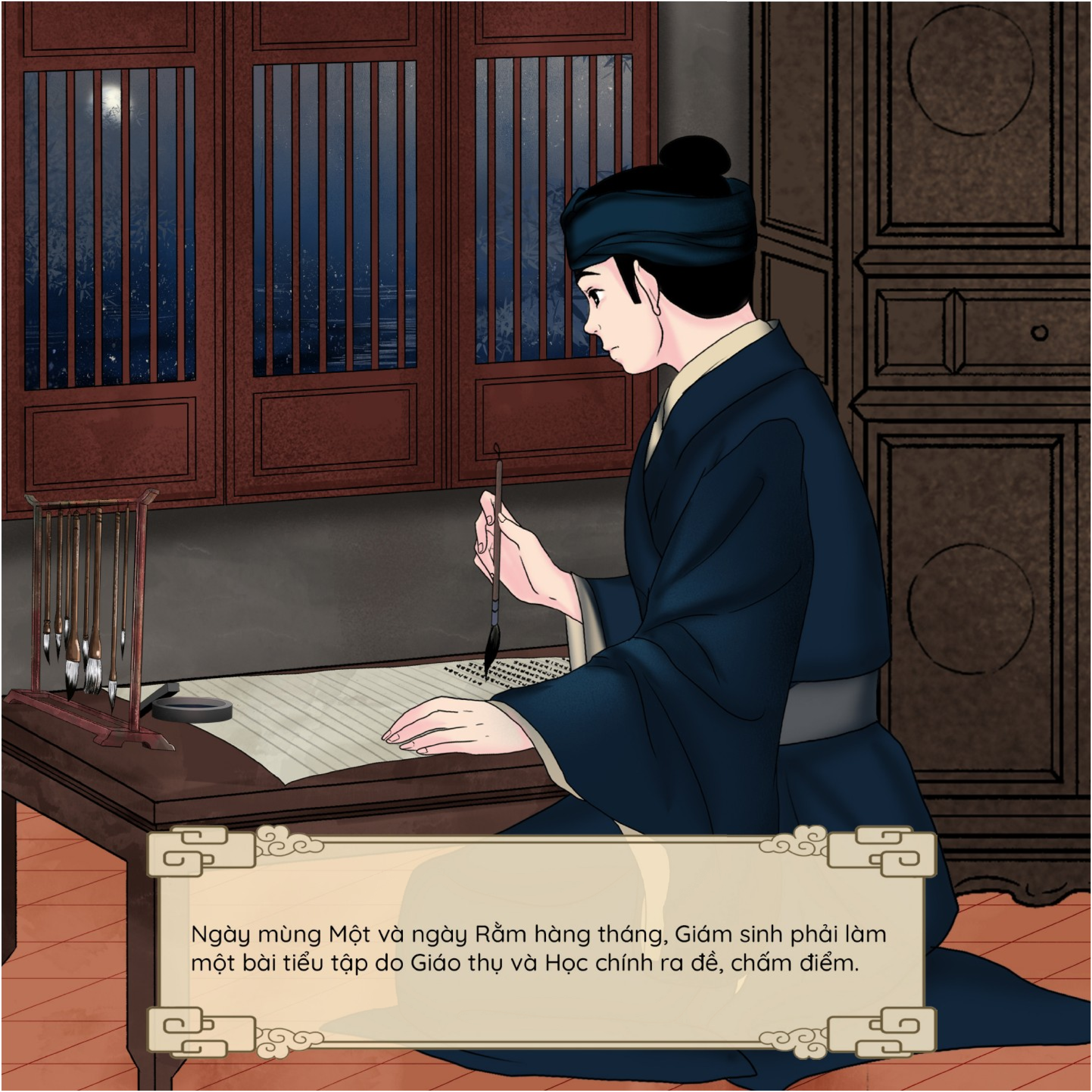

Ngày mùng Một và ngày Rằm hàng tháng, Giám sinh phải làm một bài tiểu tập do Giáo thụ và Học chính ra đề, chấm điểm.

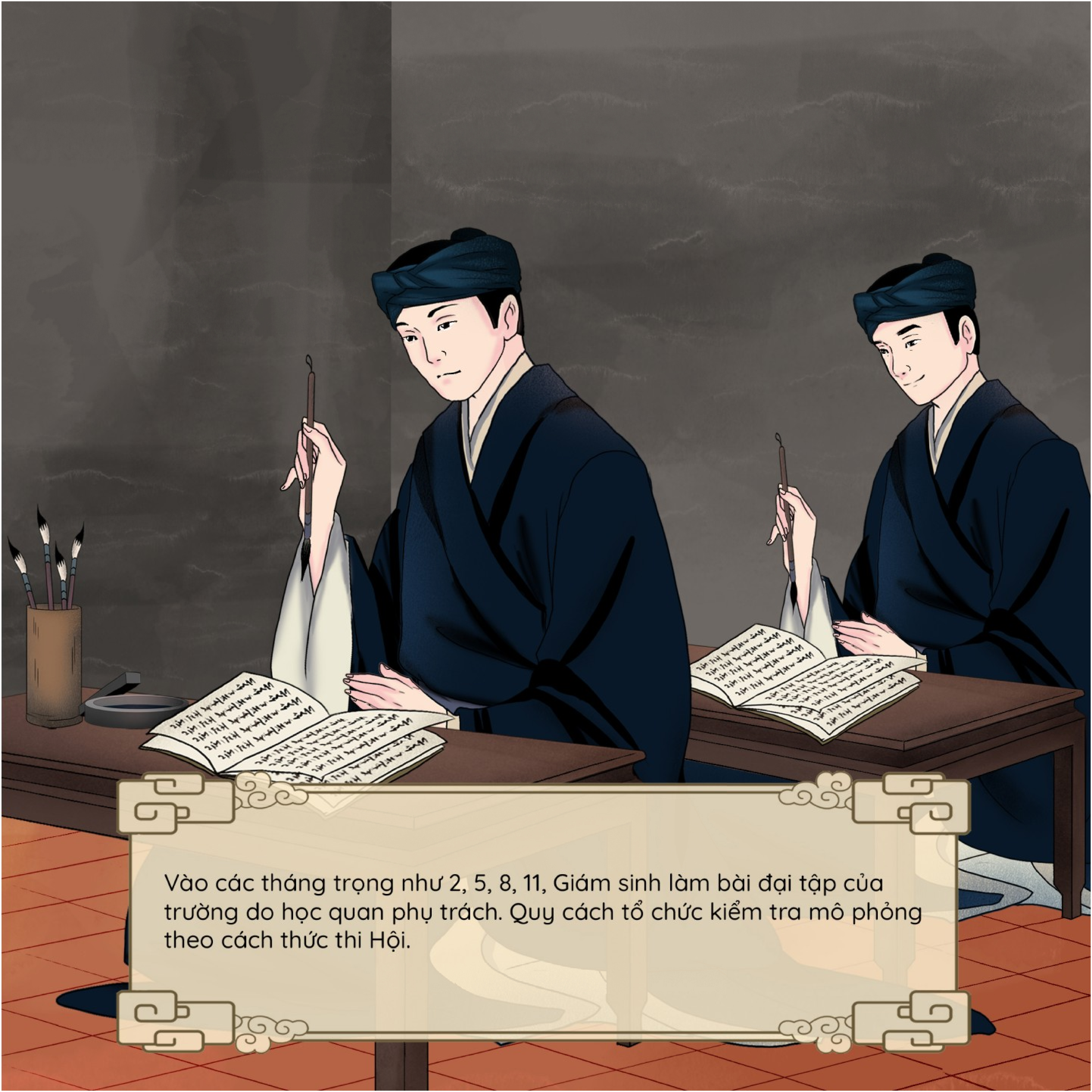

Vào các tháng trọng như 2, 5, 8, 11, Giám sinh làm bài đại tập của trường do học quan phụ trách. Quy cách tổ chức kiểm tra mô phỏng theo cách thức thi Hội.

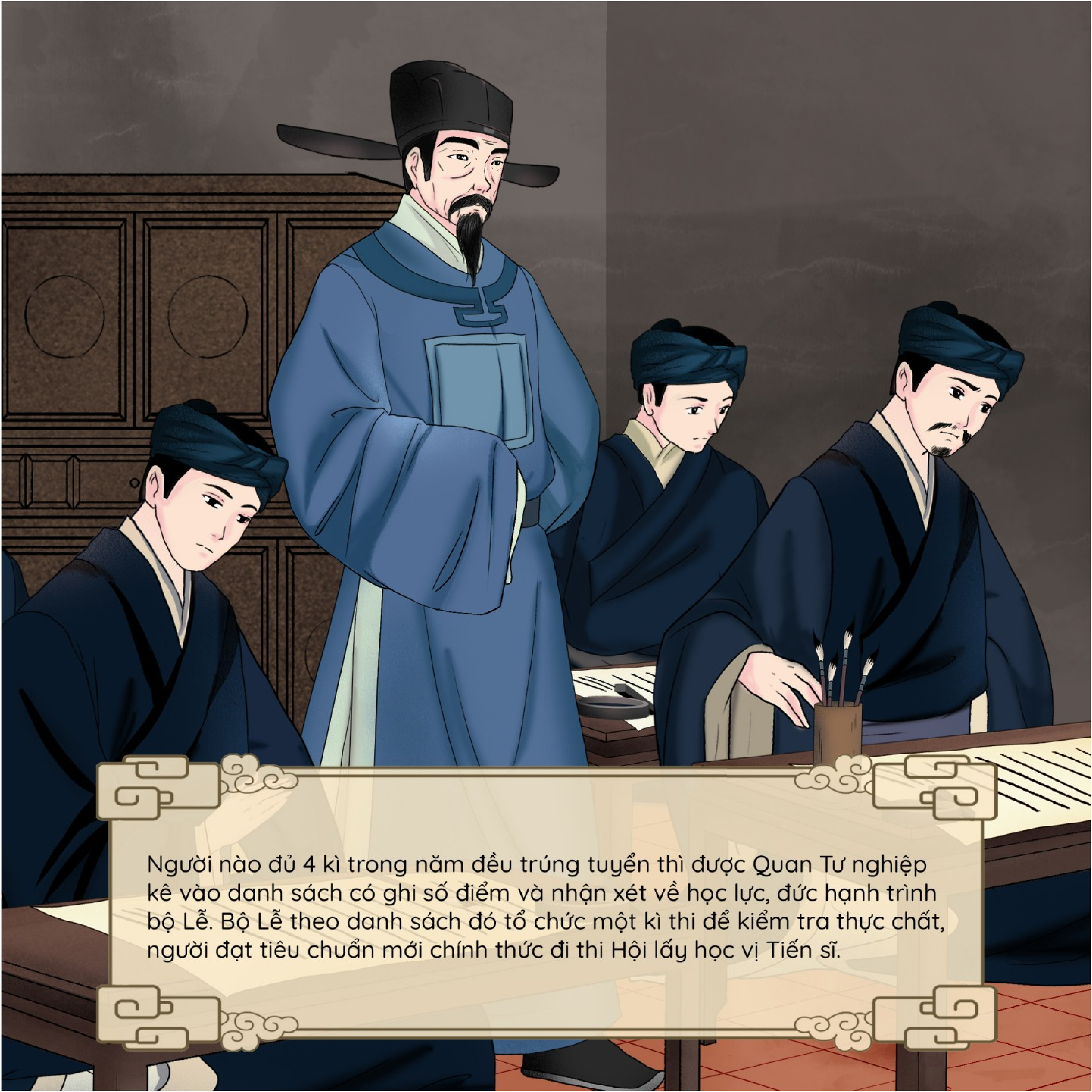

Người nào đủ 4 kì trong năm đều trúng tuyển thì được Quan Tư nghiệp kê vào danh sách có ghi số điểm và nhận xét về học lực, đức hạnh trình bộ Lễ. Bộ Lễ theo danh sách đó tổ chức một kì thi để kiểm tra thực chất, người đạt tiêu chuẩn mới chính thức đi thi Hội lấy học vị Tiến sĩ.

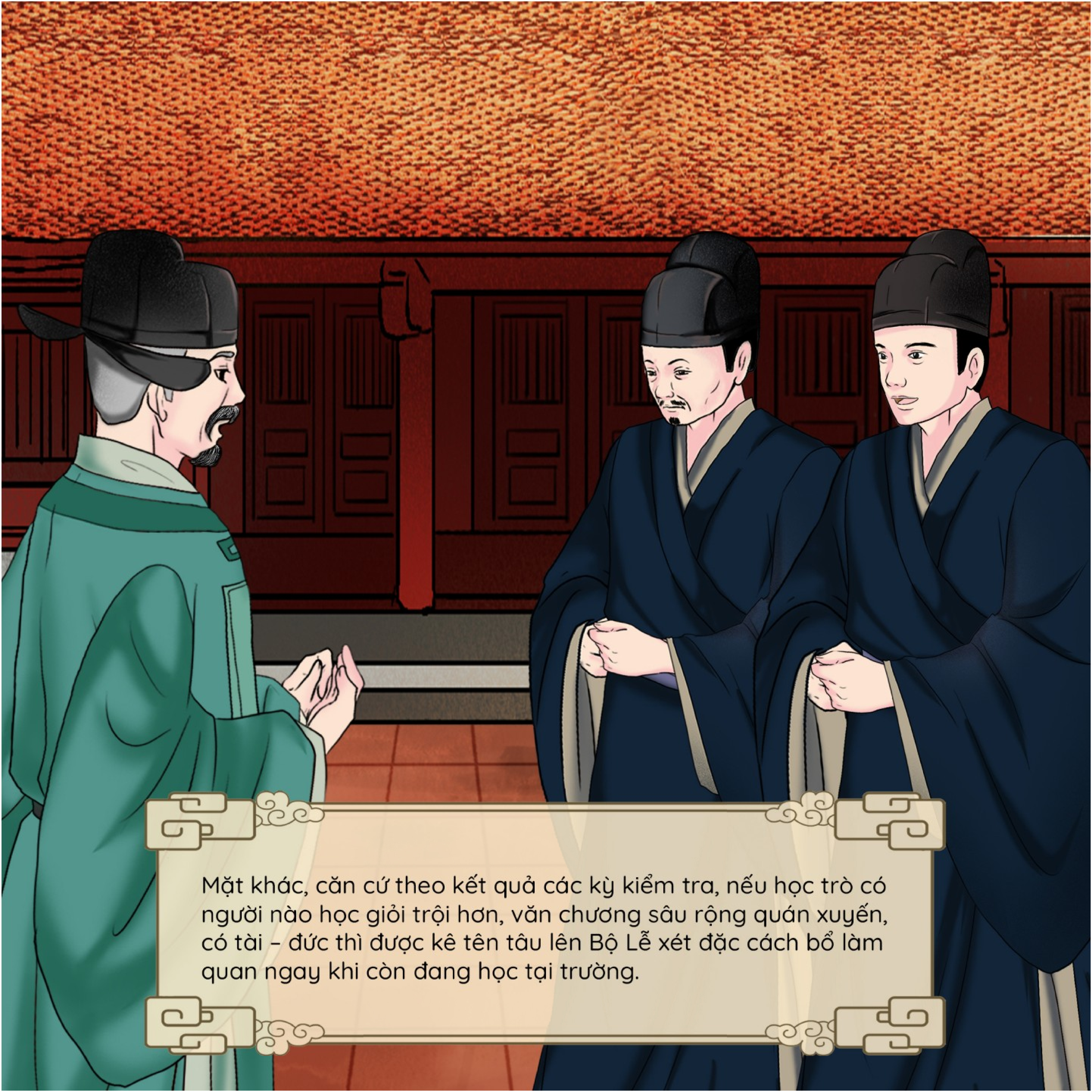

Mặt khác, căn cứ theo kết quả các kỳ kiểm tra, nếu học trò có người nào học giỏi trội hơn, văn chương sâu rộng quán xuyến, có tài – đức thì được kê tên tâu lên Bộ Lễ xét đặc cách bổ làm quan ngay khi còn đang học tại trường.

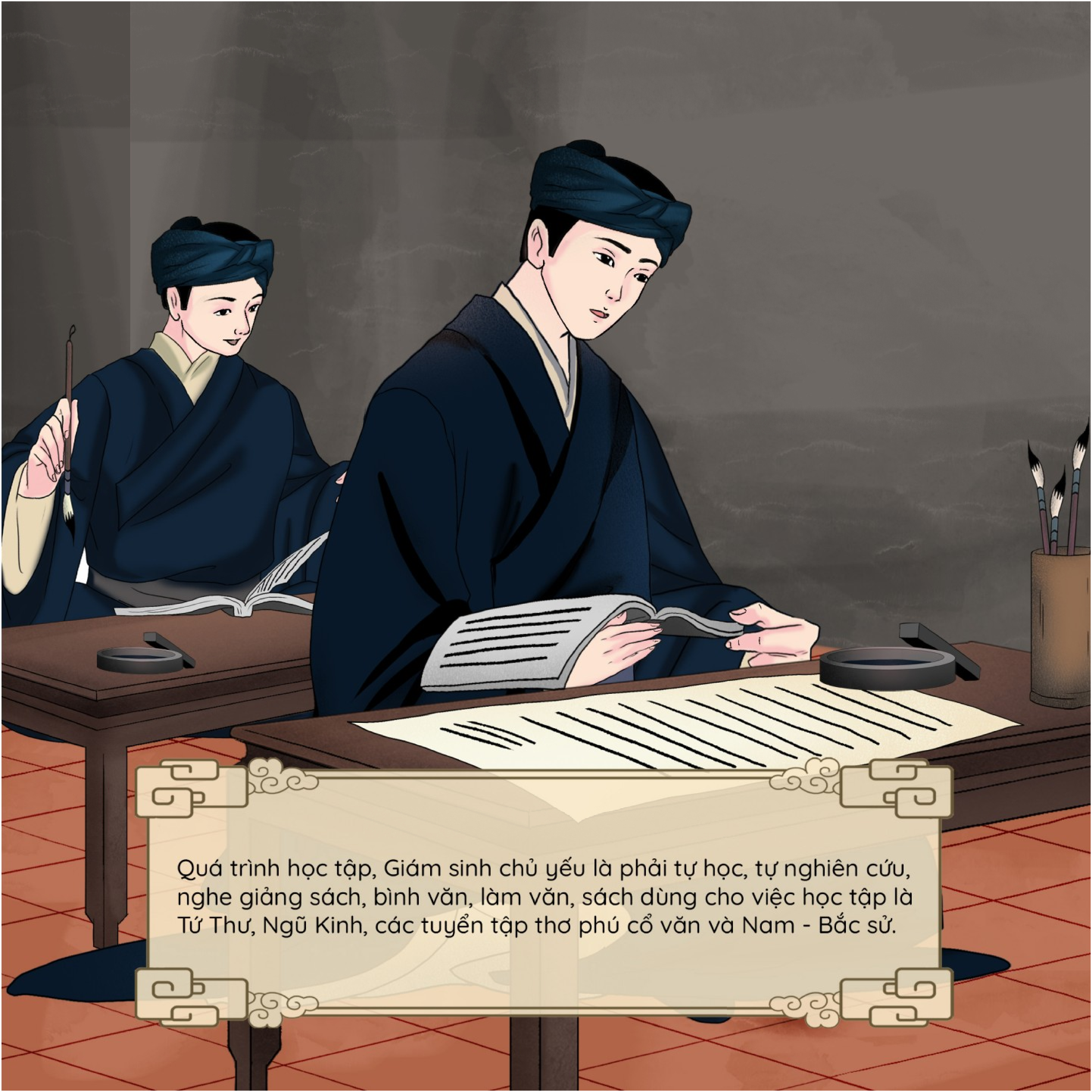

Quá trình học tập, Giám sinh chủ yếu là phải tự học, tự nghiên cứu, nghe giảng sách, bình văn, làm văn, sách dùng cho việc học tập là Tứ Thư, Ngũ Kinh, các tuyển tập thơ phú cổ văn và Nam - Bắc sử.

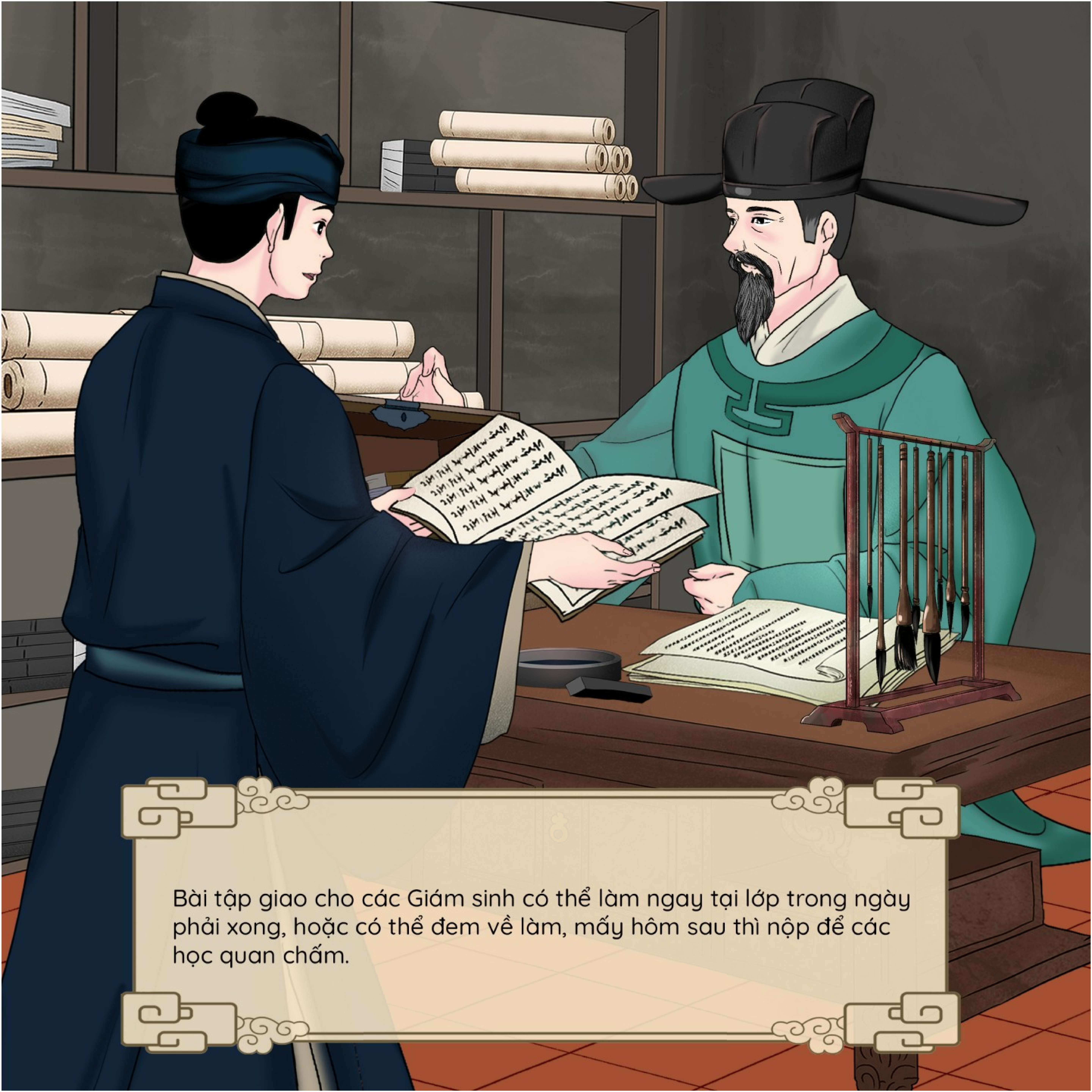

Bài tập giao cho các Giám sinh có thể làm ngay tại lớp trong ngày phải xong, hoặc có thể đem về làm, mấy hôm sau thì nộp để các học quan chấm.

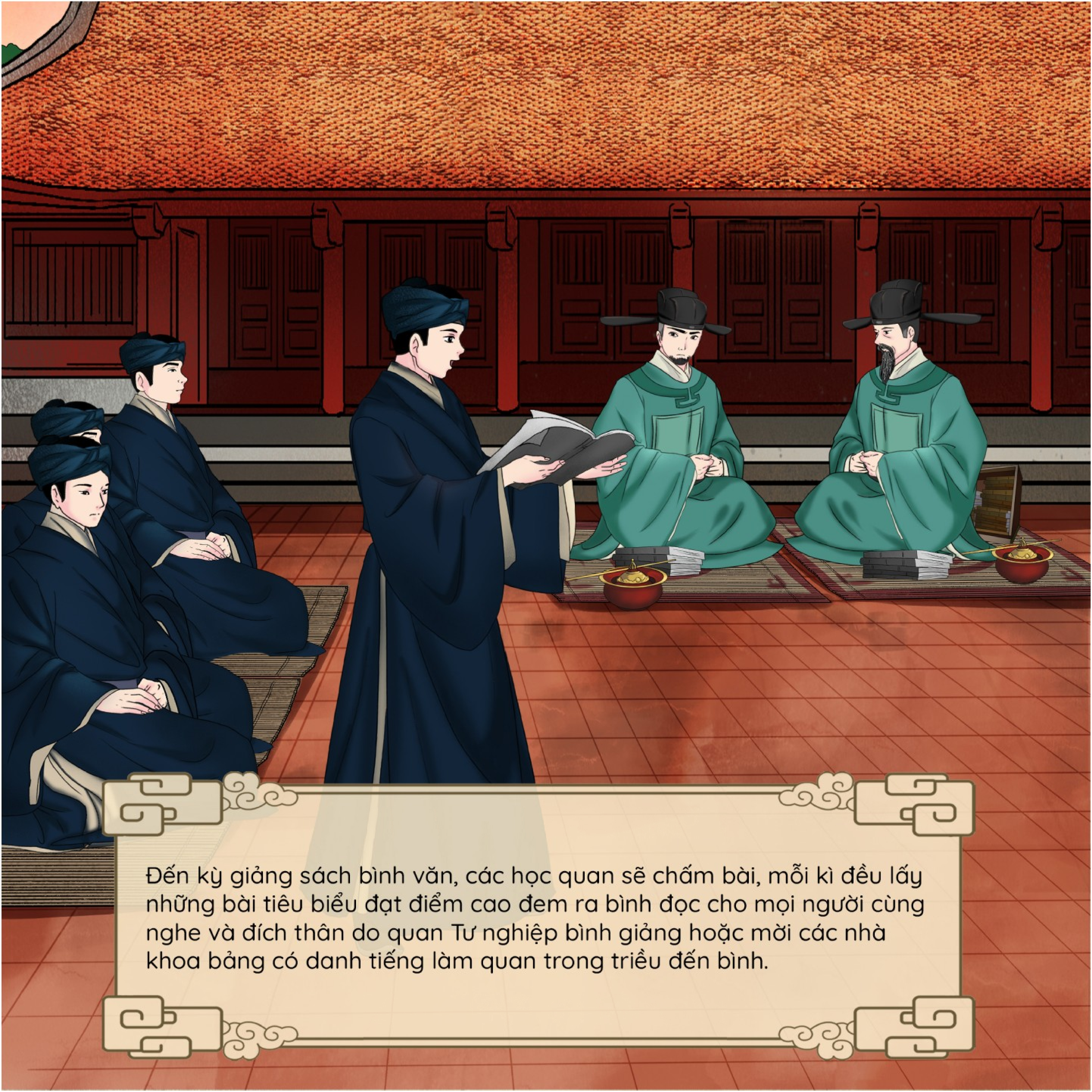

Đến kỳ giảng sách bình văn, các học quan sẽ chấm bài, mỗi kì đều lấy những bài tiêu biểu đạt điểm cao đem ra bình đọc cho mọi người cùng nghe và đích thân do quan Tư nghiệp bình giảng hoặc mời các nhà khoa bảng có danh tiếng làm quan trong triều đến bình.

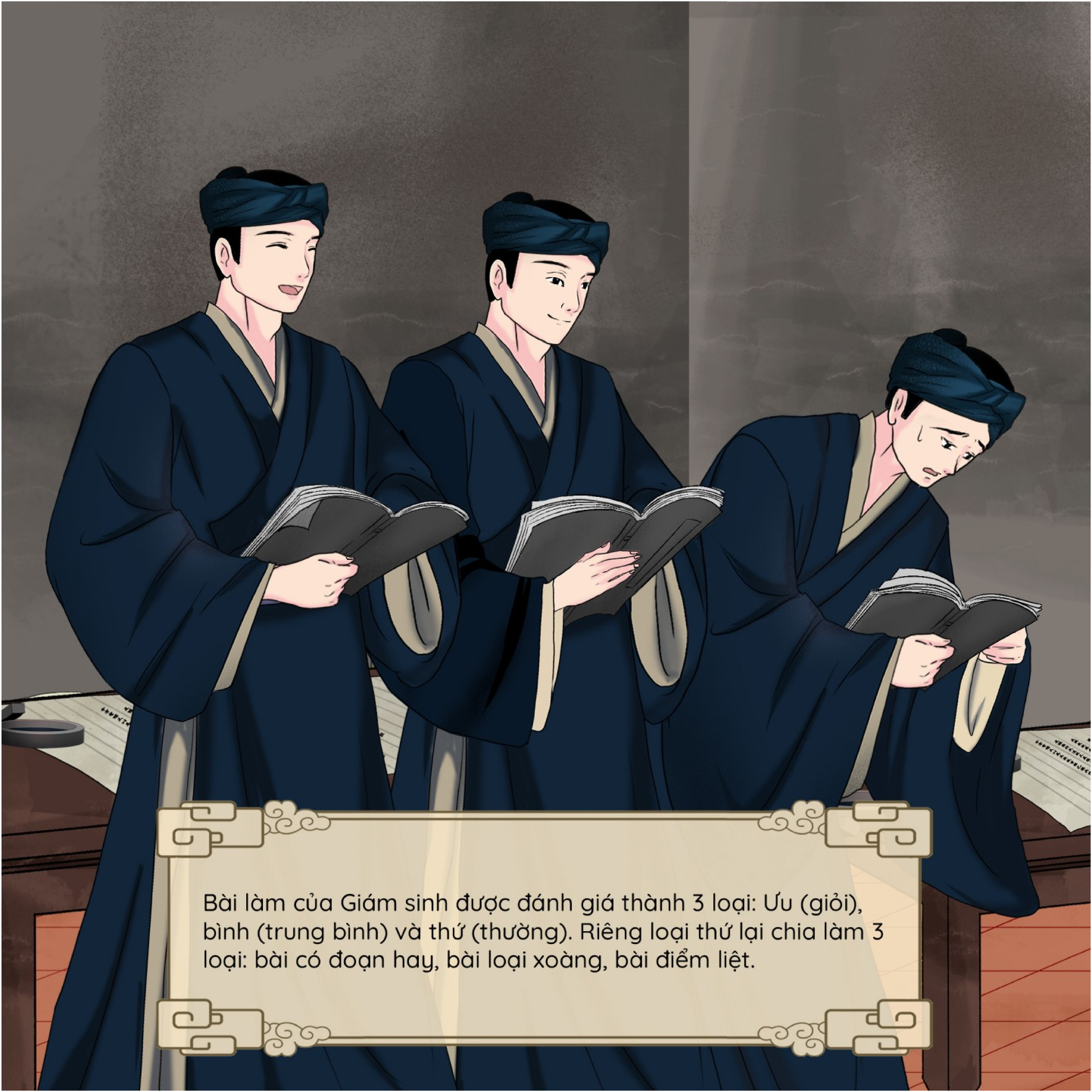

Bài làm của Giám sinh được đánh giá thành 3 loại: Ưu (giỏi), bình (trung bình) và thứ (thường). Riêng loại thứ lại chia làm 3 loại: bài có đoạn hay, bài loại xoàng, bài điểm liệt.

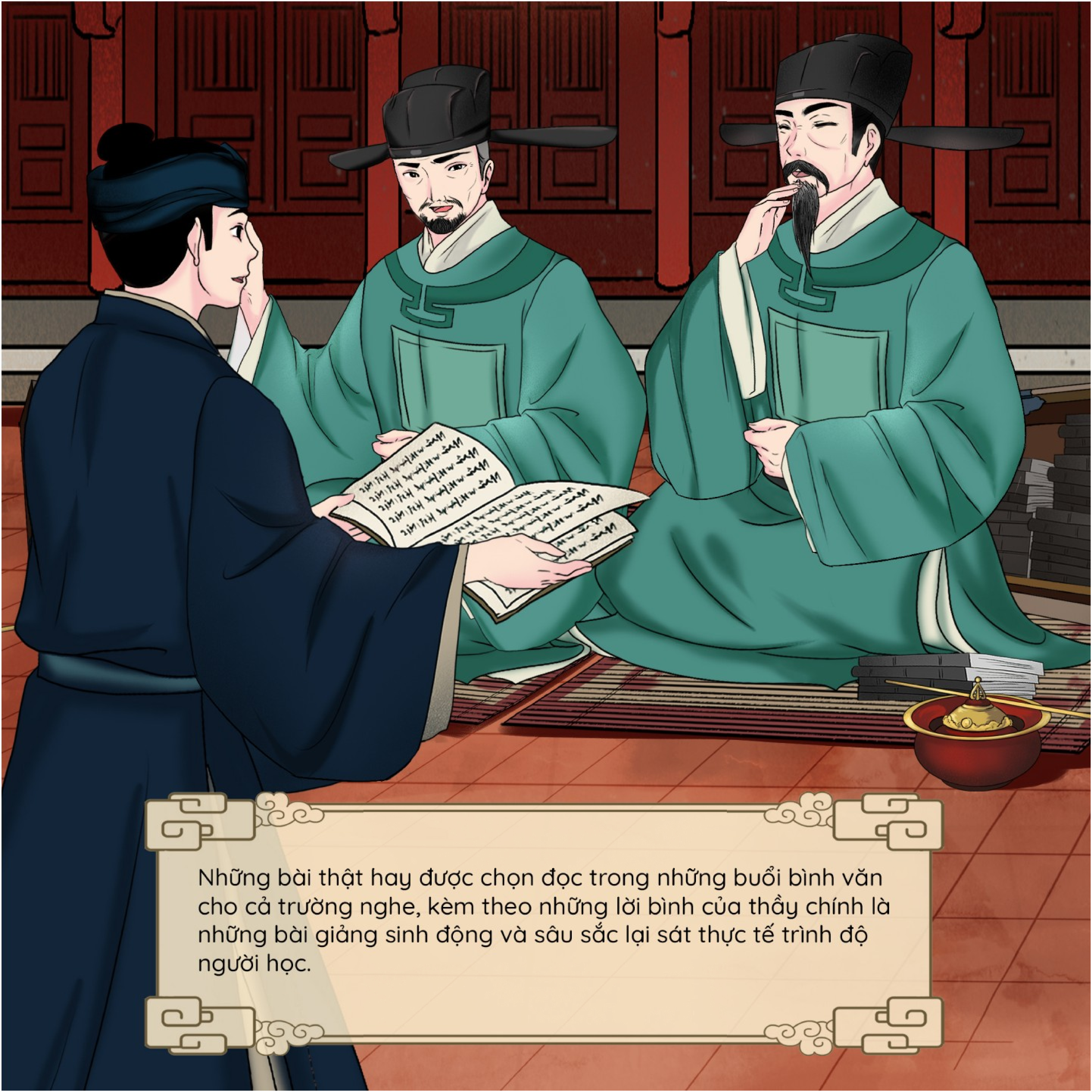

Những bài thật hay được chọn đọc trong những buổi bình văn cho cả trường nghe, kèm theo những lời bình của thầy chính là những bài giảng sinh động và sâu sắc lại sát thực tế trình độ người học.

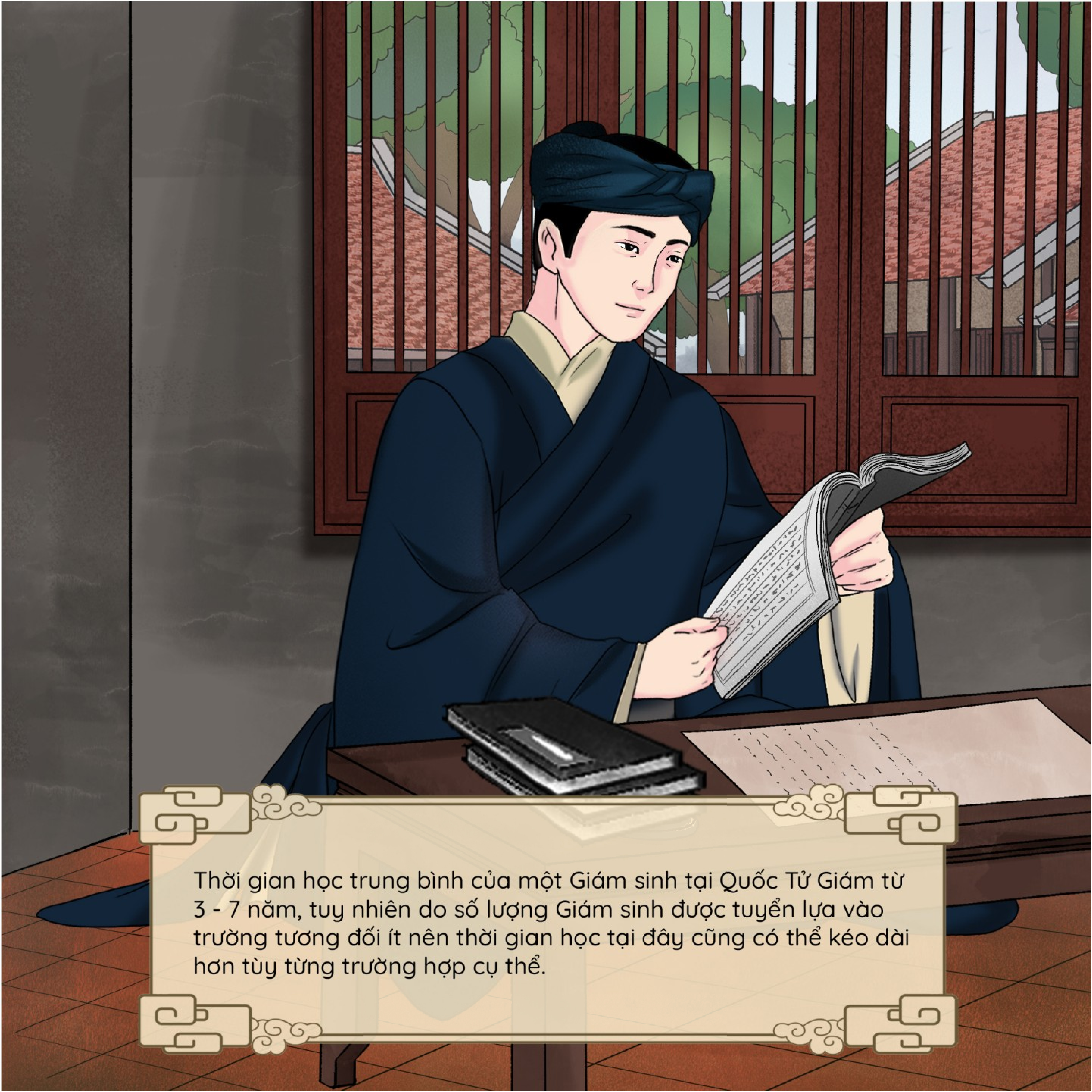

Thời gian học trung bình của một Giám sinh tại Quốc Tử Giám từ 3 - 7 năm, tuy nhiên do số lượng Giám sinh được tuyển lựa vào trường tương đối ít nên thời gian học tại đây cũng có thể kéo dài hơn tùy từng trường hợp cụ thể.

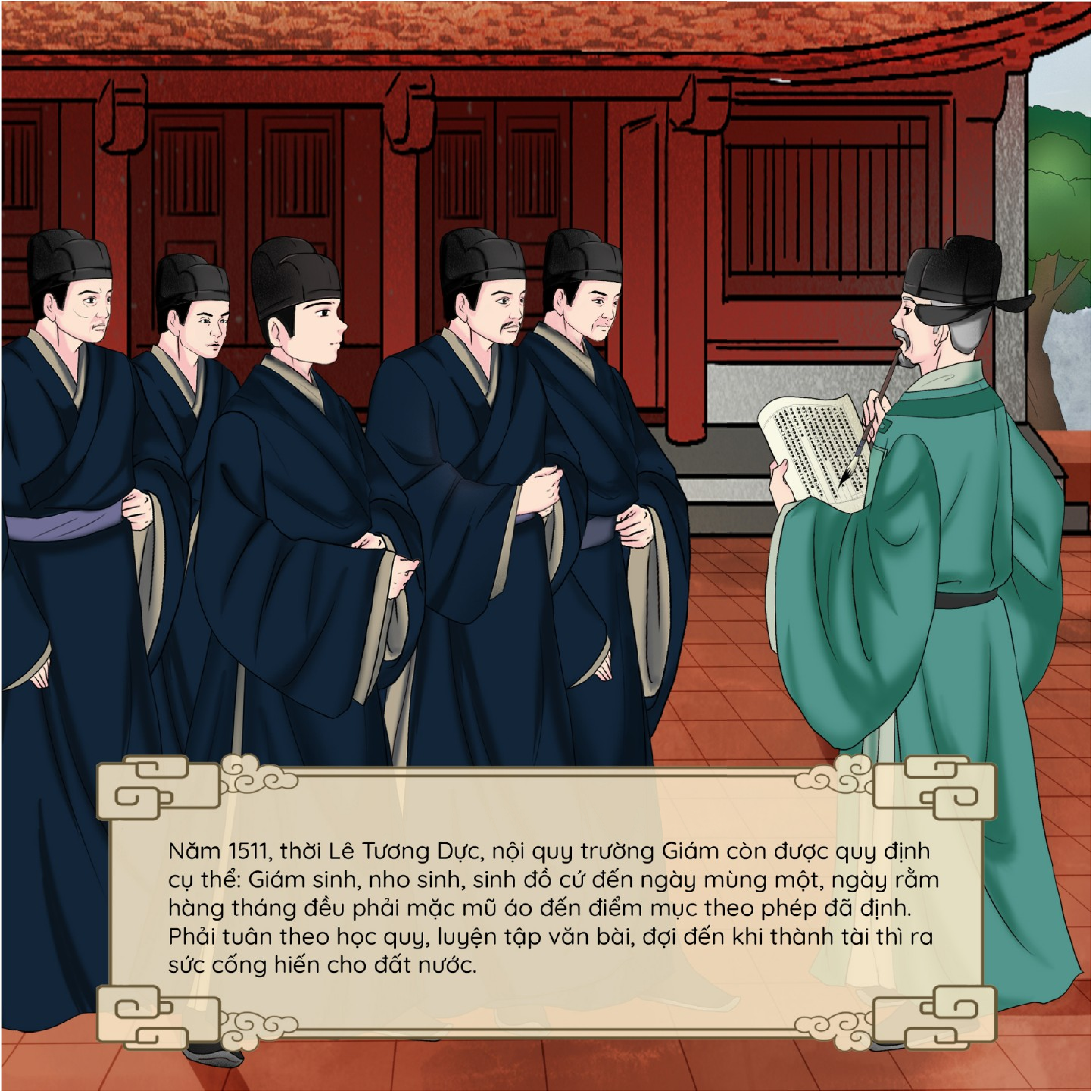

Năm 1511, thời Lê Tương Dực, nội quy trường Giám còn được quy định cụ thể: Giám sinh, nho sinh, sinh đồ cứ đến ngày mùng một, ngày rằm hàng tháng đều phải mặc mũ áo đến điểm mục theo phép đã định. Phải tuân theo học quy, luyện tập văn bài, đợi đến khi thành tài thì ra sức cống hiến cho đất nước.

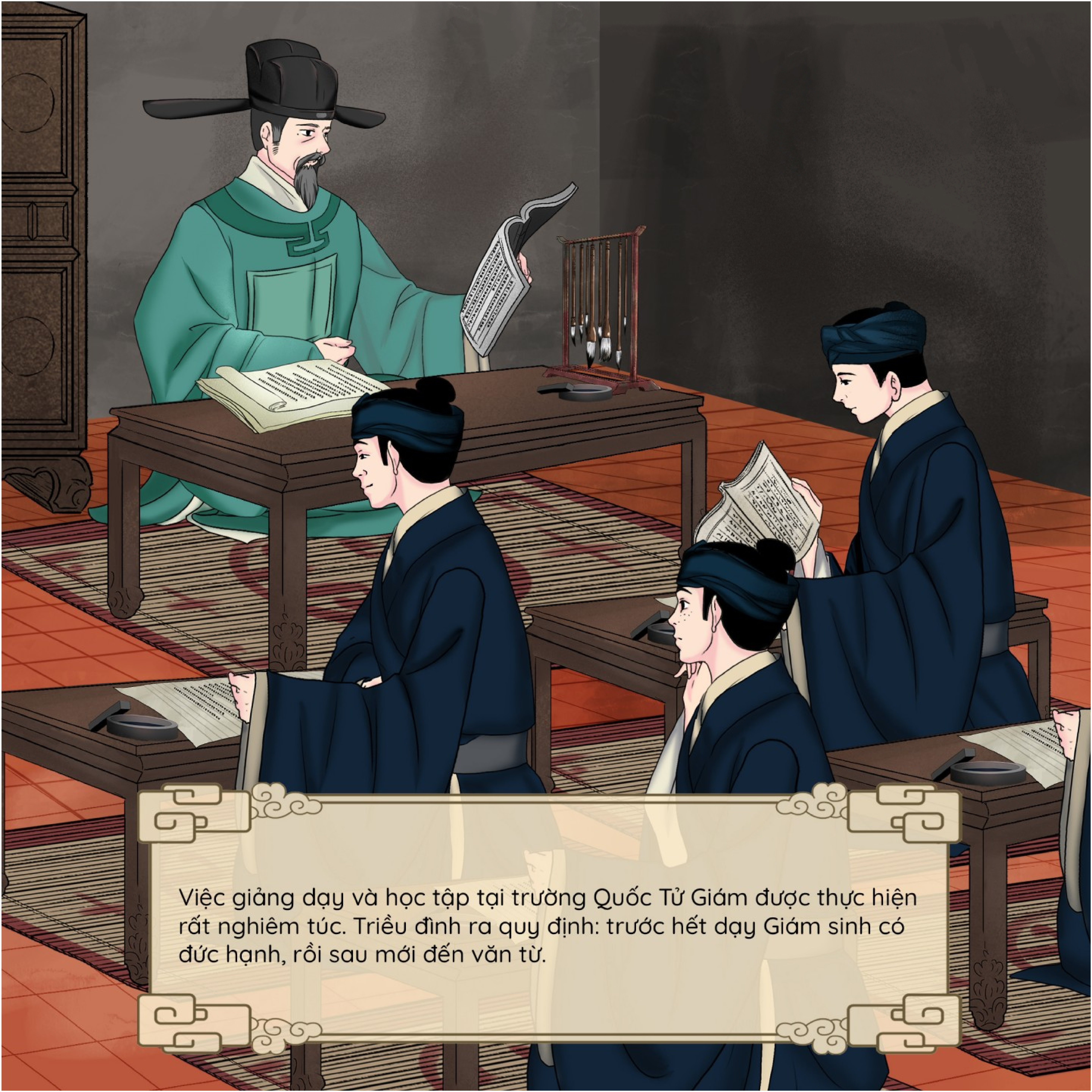

Việc giảng dạy và học tập tại trường Quốc Tử Giám được thực hiện rất nghiêm túc. Triều đình ra quy định: trước hết dạy Giám sinh có đức hạnh, rồi sau mới đến văn từ.

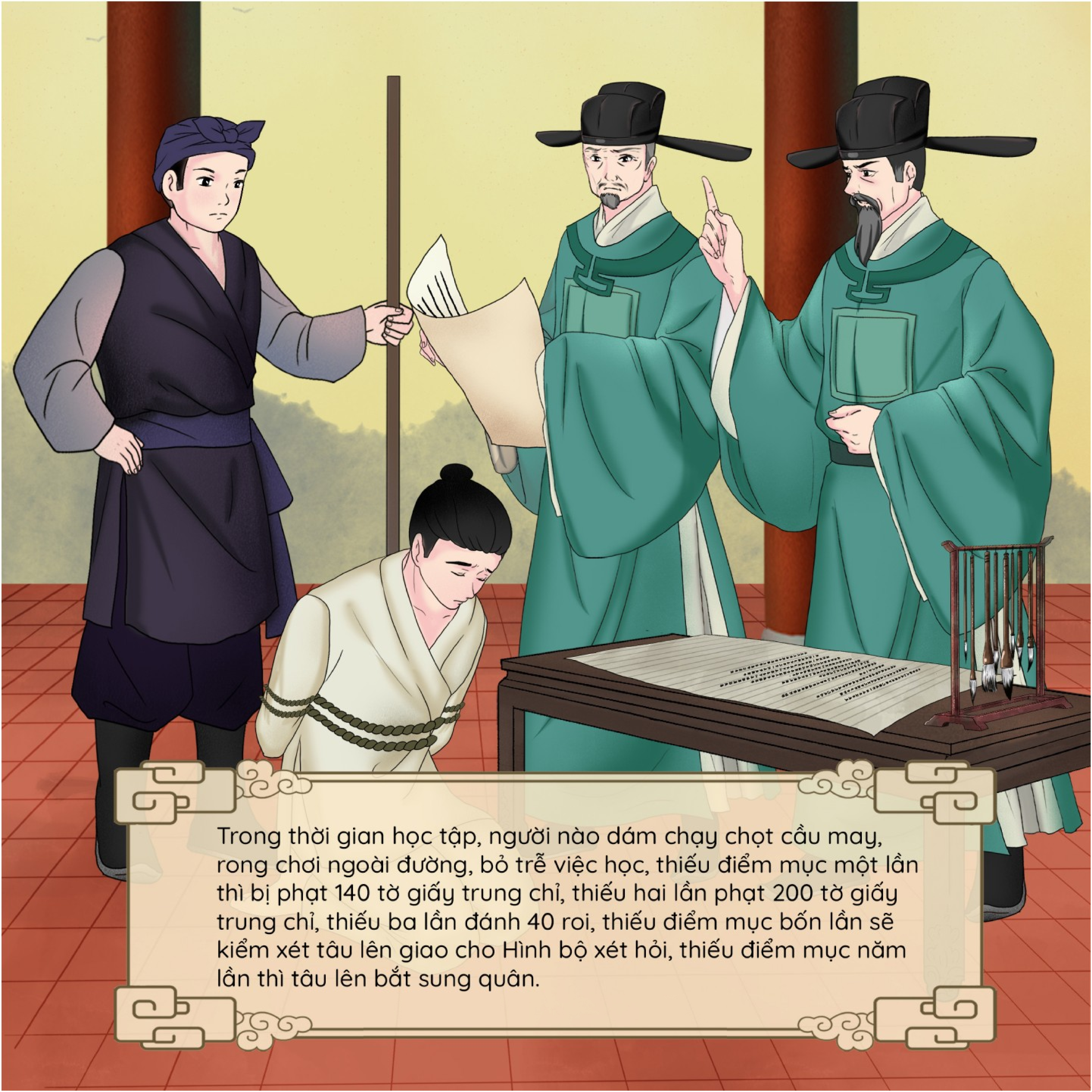

Trong thời gian học tập, người nào dám chạy chọt cầu may, rong chơi ngoài đường, bỏ trễ việc học, thiếu điểm mục một lần thì bị phạt 140 tờ giấy trung chỉ, thiếu hai lần phạt 200 tờ giấy trung chỉ, thiếu ba lần đánh 40 roi, thiếu điểm mục bốn lần sẽ kiểm xét tâu lên giao cho Hình bộ xét hỏi, thiếu điểm mục năm lần thì tâu lên bắt sung quân.

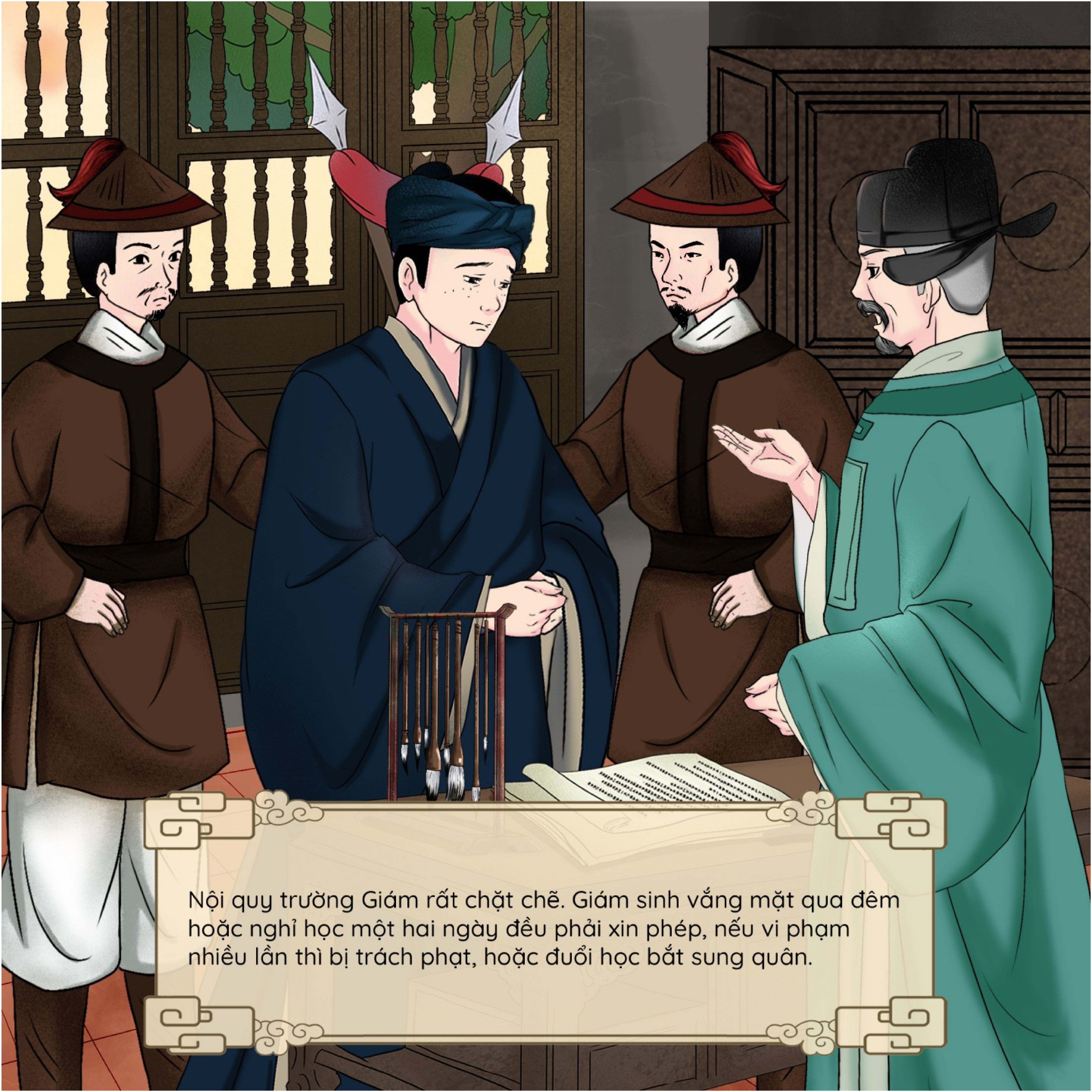

Nội quy trường Giám rất chặt chẽ. Giám sinh vắng mặt qua đêm hoặc nghỉ học một hai ngày đều phải xin phép, nếu vi phạm nhiều lần thì bị trách phạt, hoặc đuổi học bắt sung quân.

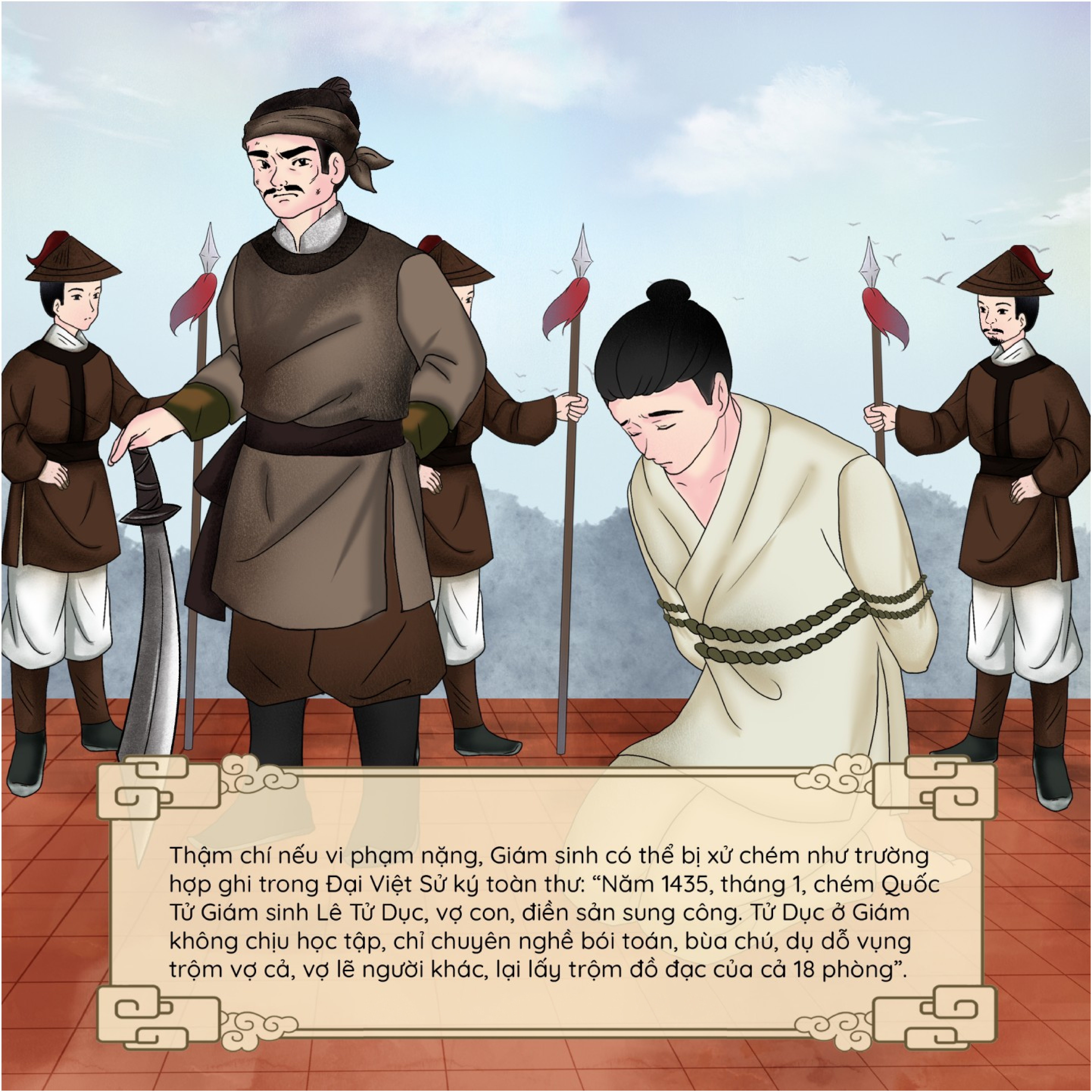

Thậm chí nếu vi phạm nặng, Giám sinh có thể bị xử chém như trường hợp ghi trong Đại Việt Sử ký toàn thư: “Năm 1435, tháng 1, chém Quốc Tử Giám sinh Lê Tử Dục, vợ con, điền sản sung công. Tử Dục ở Giám không chịu học tập, chỉ chuyên nghề bói toán, bùa chú, dụ dỗ vụng trộm vợ cả, vợ lẽ người khác, lại lấy trộm đồ đạc của cả 18 phòng”.

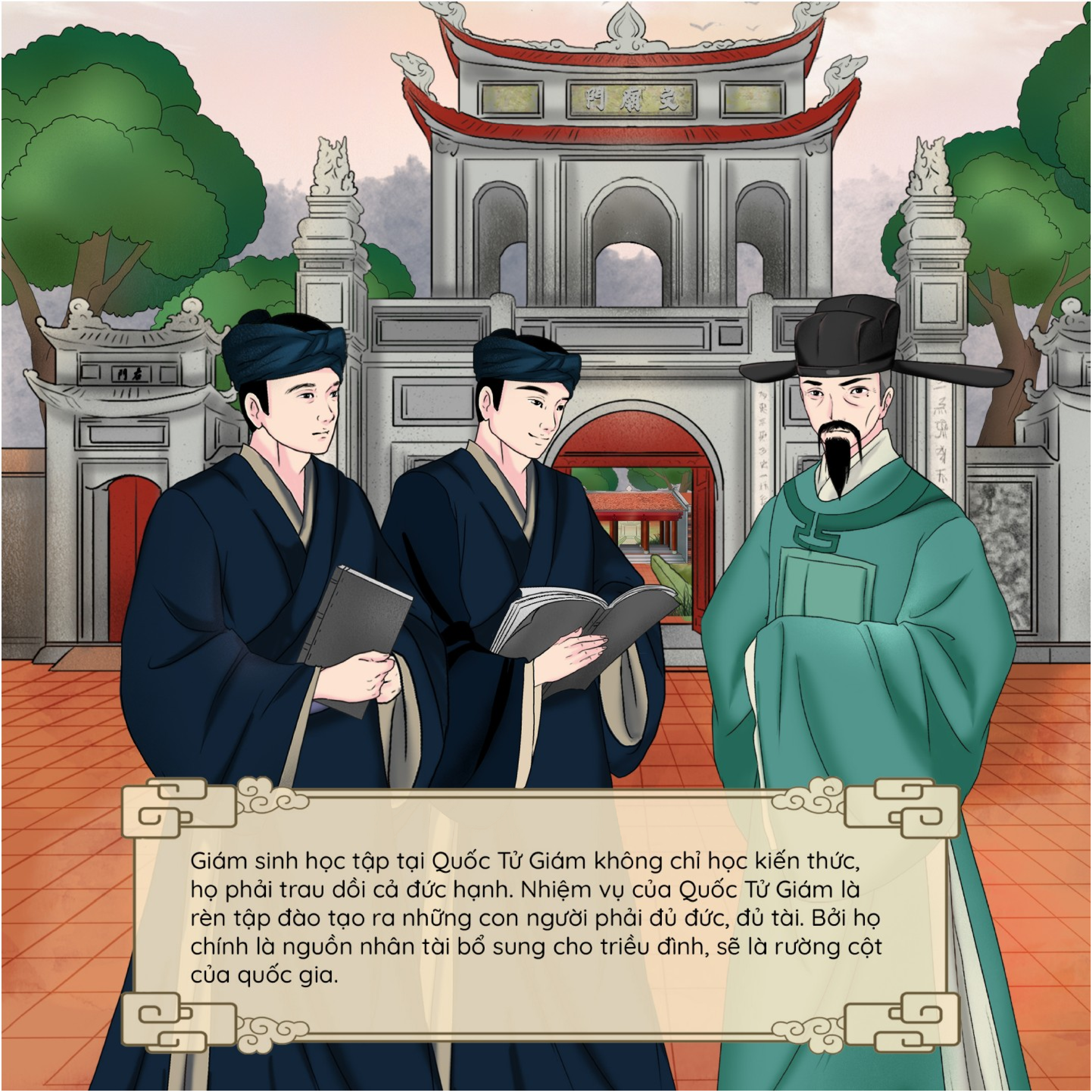

Giám sinh học tập tại Quốc Tử Giám không chỉ học kiến thức, họ phải trau dồi cả đức hạnh. Nhiệm vụ của Quốc Tử Giám là rèn tập đào tạo ra những con người phải đủ đức, đủ tài. Bởi họ chính là nguồn nhân tài bổ sung cho triều đình, sẽ là rường cột của quốc gia.

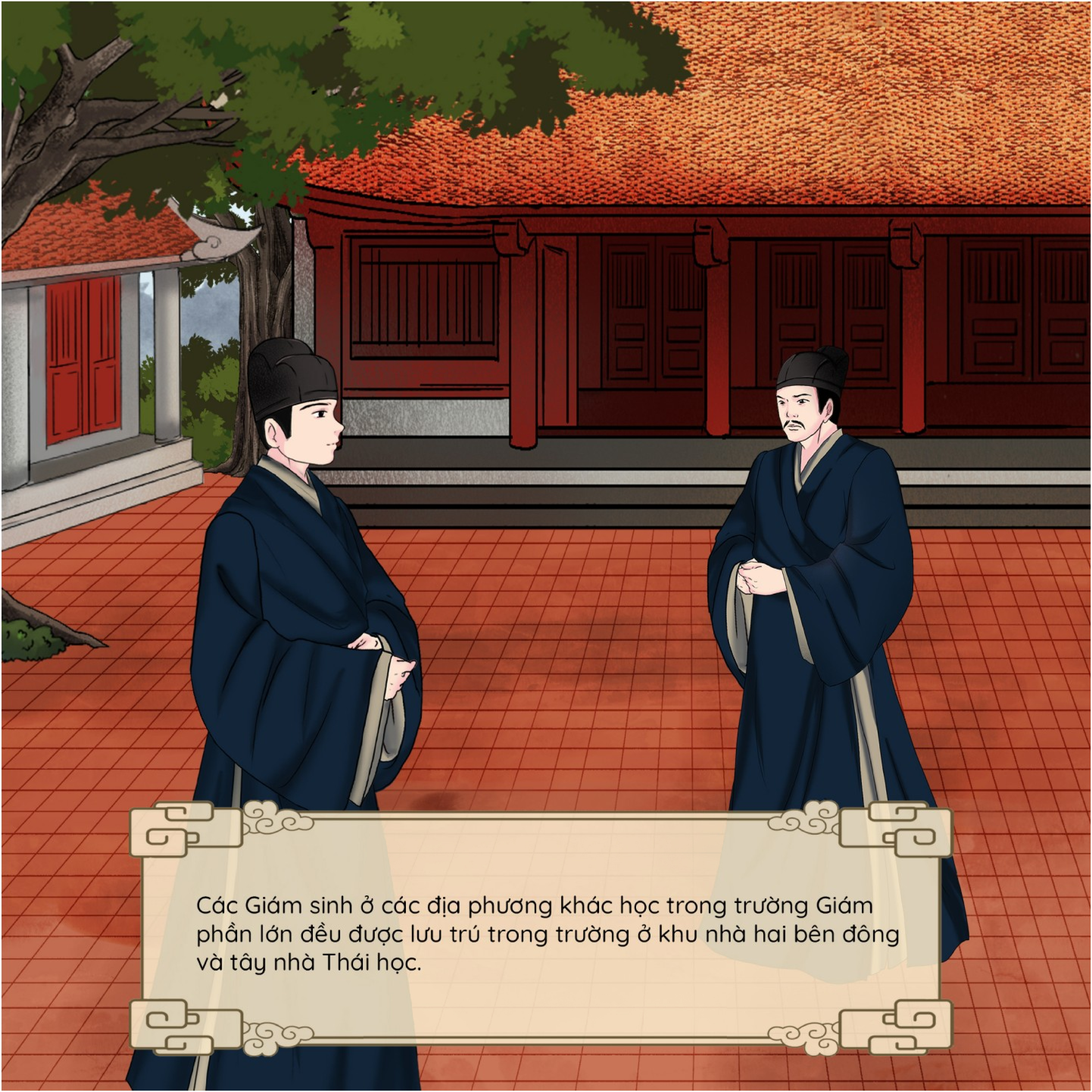

Các Giám sinh ở các địa phương khác học trong trường Giám phần lớn đều được lưu trú trong trường ở khu nhà hai bên đông và tây nhà Thái học.

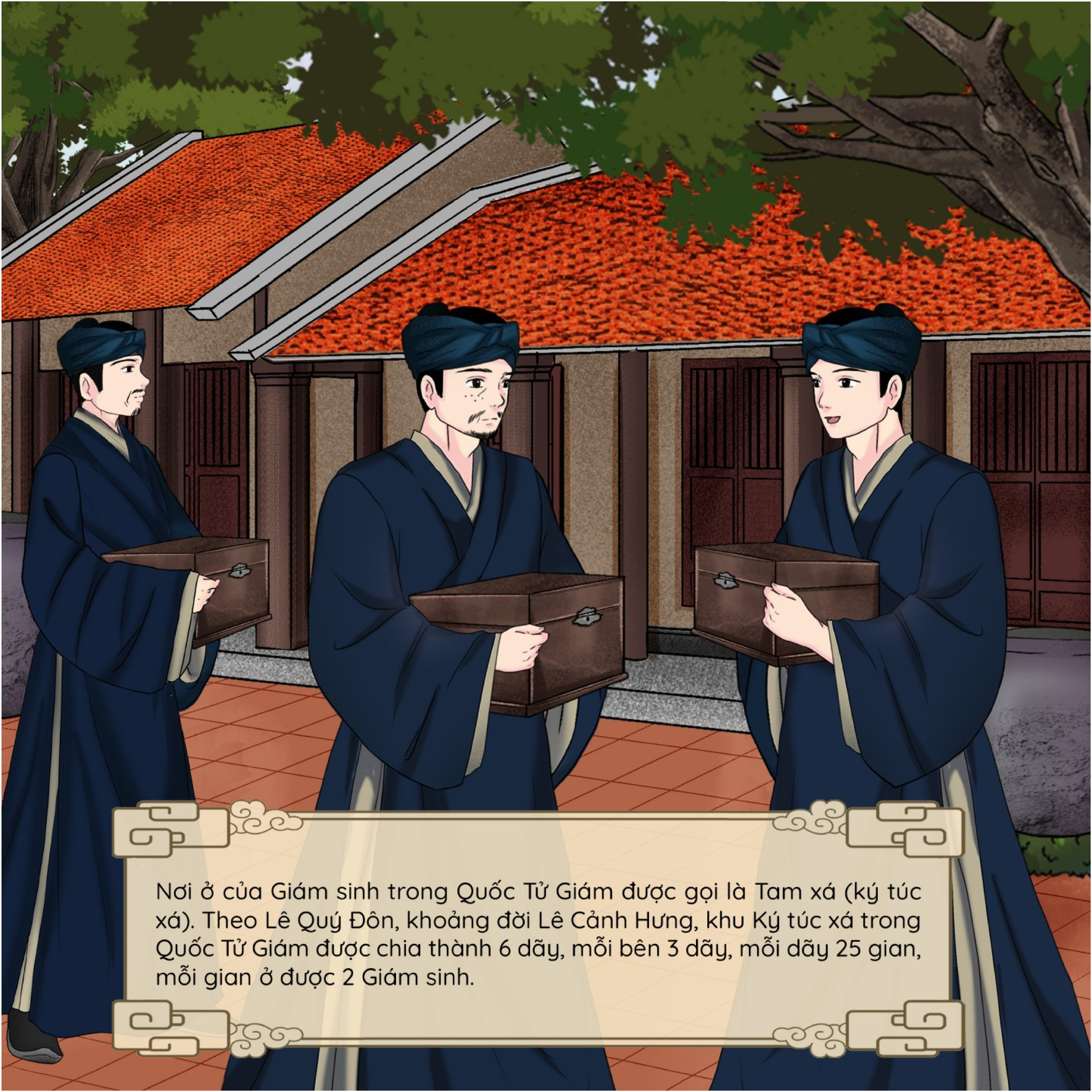

Nơi ở của Giám sinh trong Quốc Tử Giám được gọi là Tam xá (ký túc xá). Theo Lê Quý Đôn, khoảng đời Lê Cảnh Hưng, khu Ký túc xá trong Quốc Tử Giám được chia thành 6 dãy, mỗi bên 3 dãy, mỗi dãy 25 gian, mỗi gian ở được 2 Giám sinh.

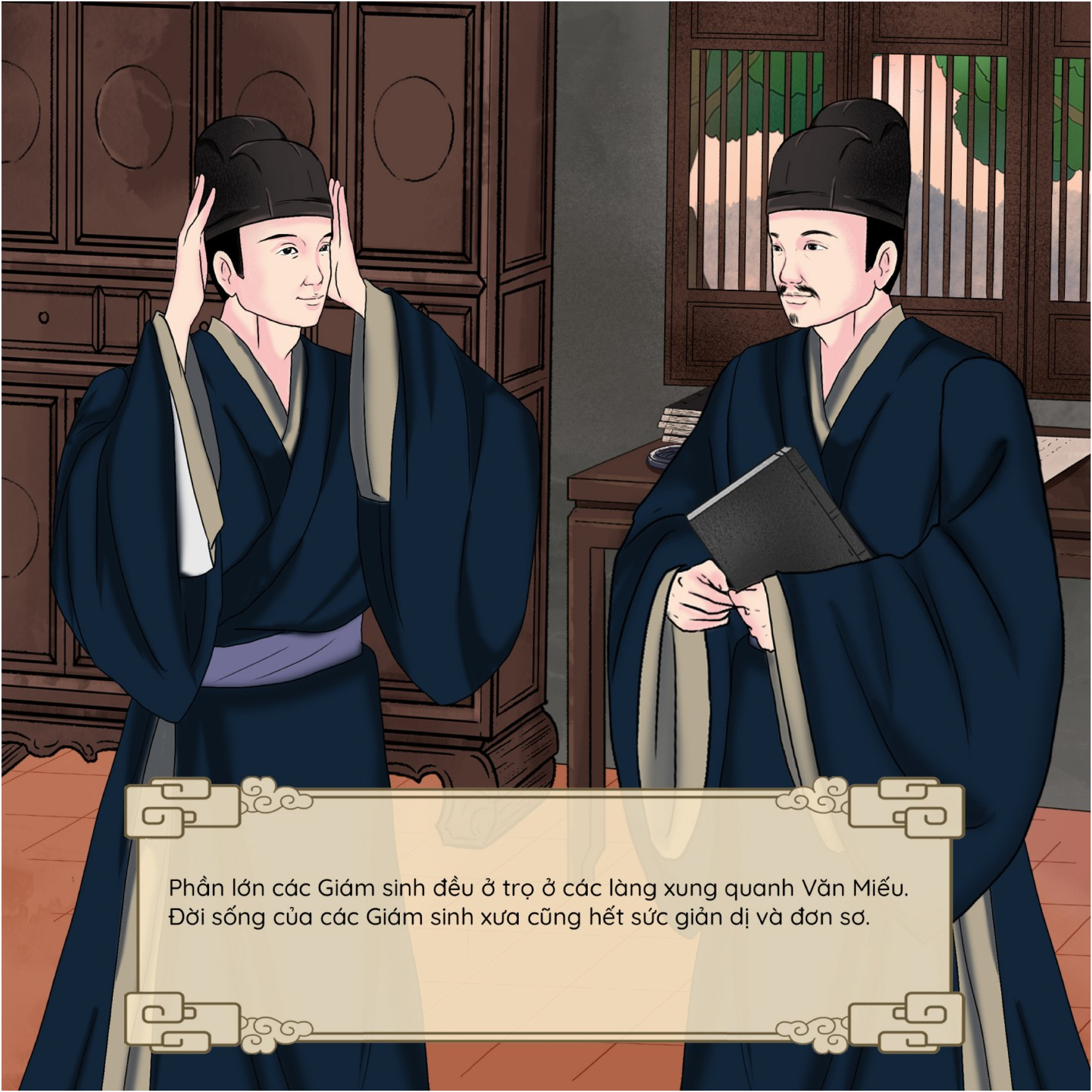

Phần lớn các Giám sinh đều ở trọ ở các làng xung quanh Văn Miếu. Đời sống của các Giám sinh xưa cũng hết sức giản dị và đơn sơ.

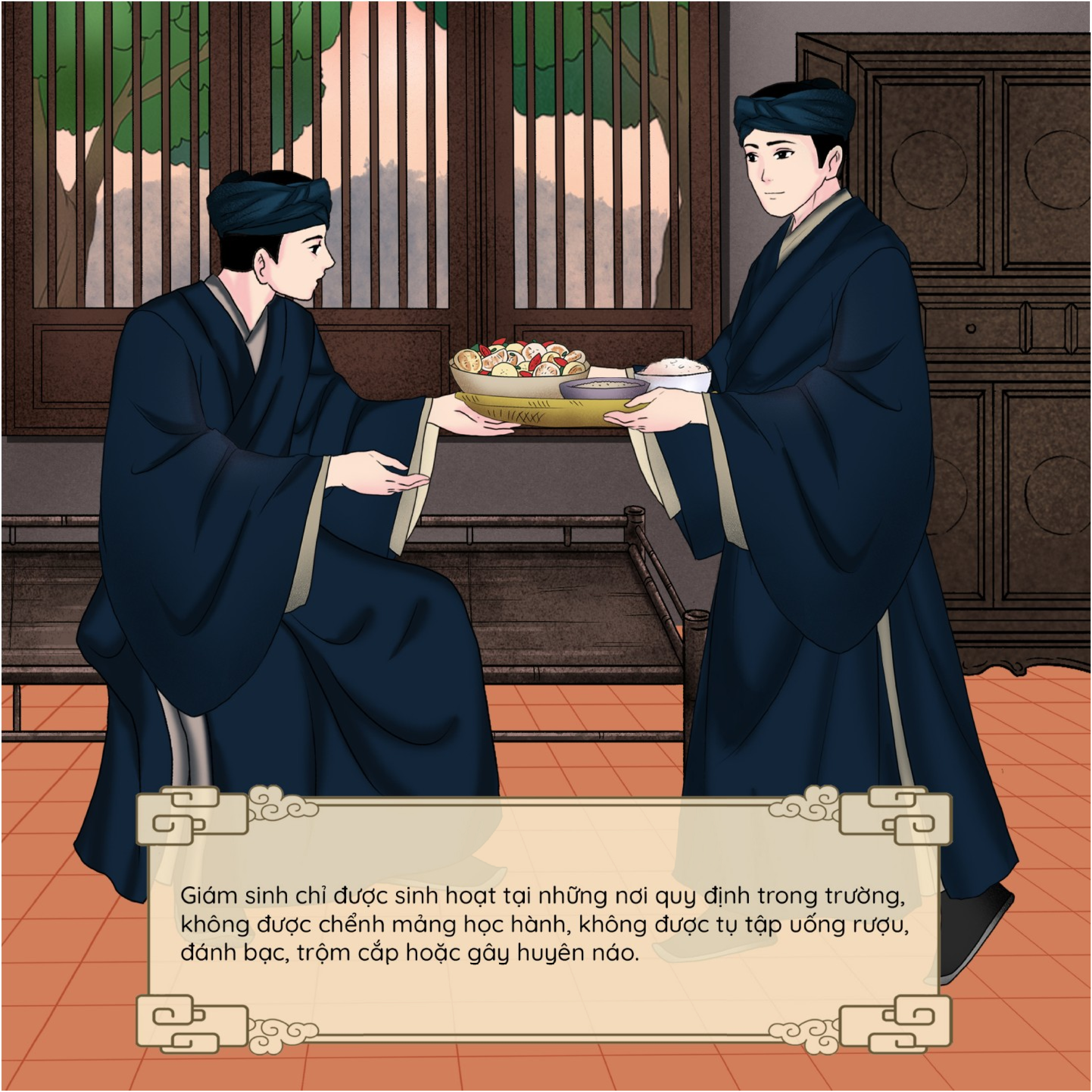

Giám sinh chỉ được sinh hoạt tại những nơi quy định trong trường, không được chểnh mảng học hành, không được tụ tập uống rượu, đánh bạc, trộm cắp hoặc gây huyên náo.

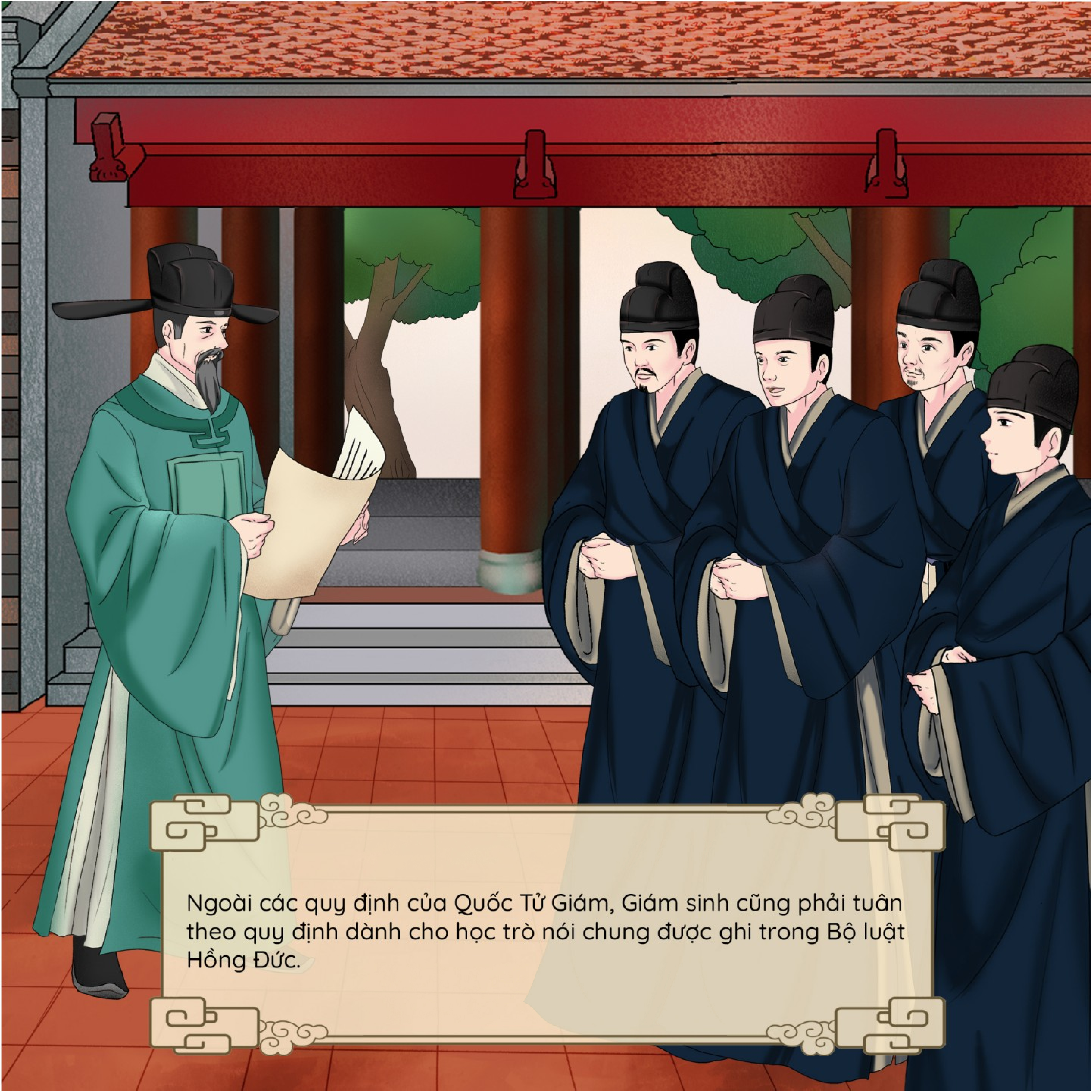

Ngoài các quy định của Quốc Tử Giám, Giám sinh cũng phải tuân theo quy định dành cho học trò nói chung được ghi trong Bộ luật Hồng Đức.

Năm 1494, Bộ luật Hồng Đức quy định: “Các Giám sinh là bậc chân Nho, có thể hiển đạt trên con đường khoa cử, phải lấy điều nhân đối đãi với dân, lấy điều nghĩa để răn giới mình, lấy lễ để tôn kính bằng hữu, lấy đạo để giáo hóa người khiến cho mọi người giữ được thuần phong mỹ tục. Các Giám sinh không được làm điều sai trái, phóng đãng, cờ bạc. Nếu ai vi phạm sẽ bị phạt 3 khoa không được đi thi, không được bổ dụng. Nếu ai biết hối lỗi thì cũng tha cho tội trước. Nếu ai tái phạm thì tăng thêm 1 mức để trị tội. Đối với mức không cho dự thi thì tăng thêm 1 mức xử tội đồ 3 năm, đối với mức không bổ dụng thì gia thêm 1 mức lưu đày đi châu xa 3 năm”

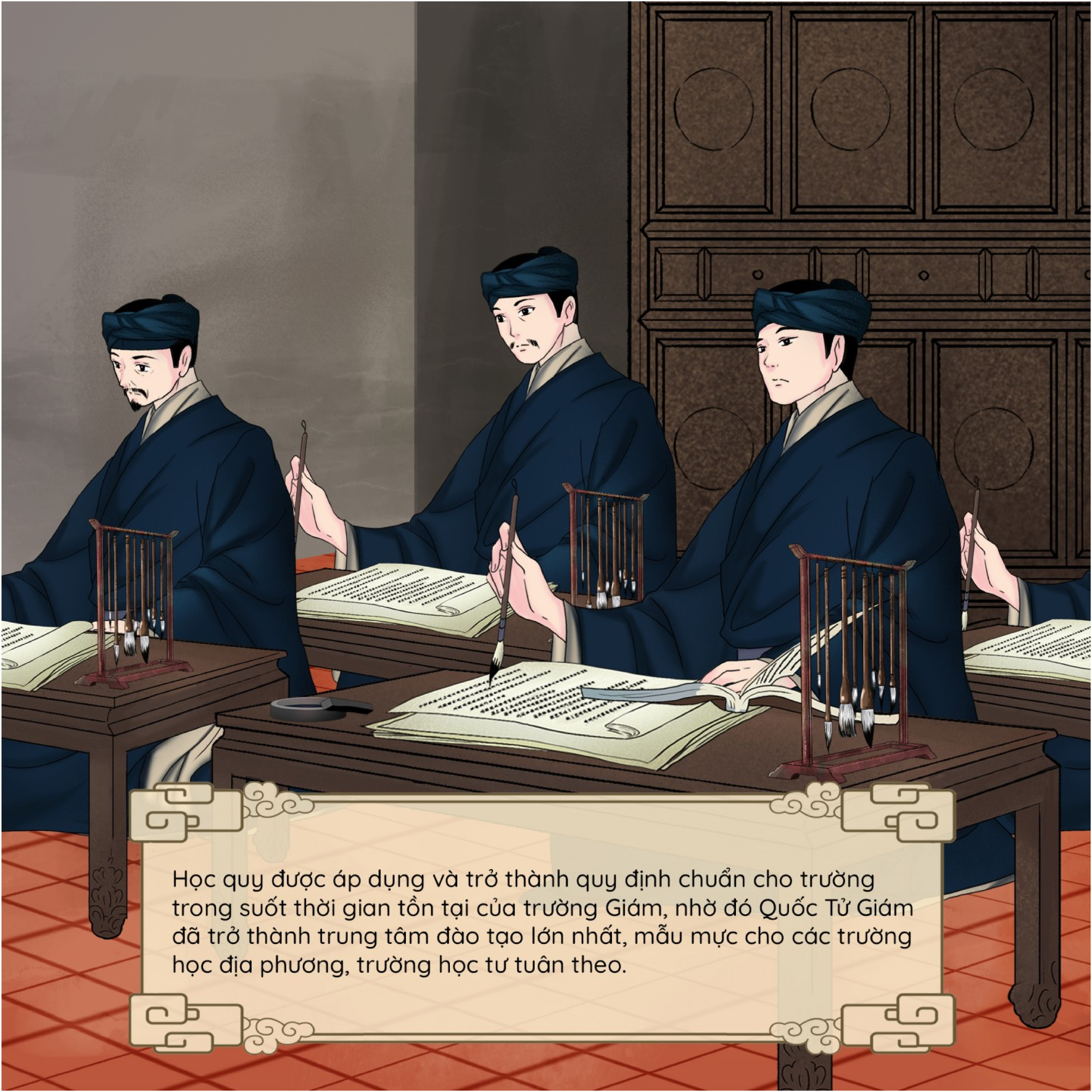

Học quy được áp dụng và trở thành quy định chuẩn cho trường trong suốt thời gian tồn tại của trường Giám, nhờ đó Quốc Tử Giám đã trở thành trung tâm đào tạo lớn nhất, mẫu mực cho các trường học địa phương, trường học tư tuân theo.

Quốc Tử Giám với một nền giáo dục bình đẳng, toàn diện và chương trình dạy - học, thi cử, trường quy nghiêm túc đã góp phần đào tạo ra những tầng lớp trí thức có khí tiết, có đức độ gắn bó với vận mệnh đất nước bằng những cống hiến bền bỉ qua tài năng và nhân cách của mình.

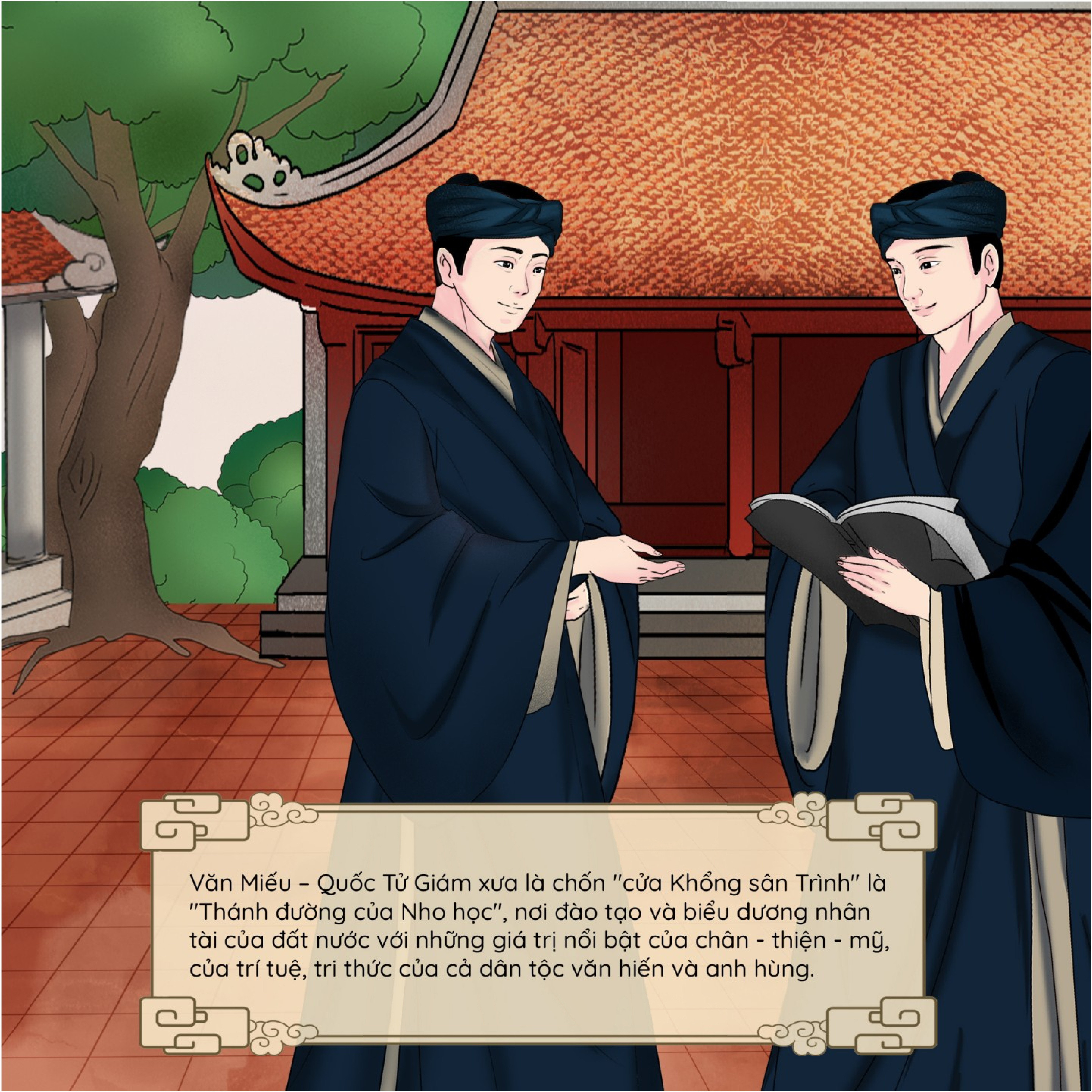

Văn Miếu – Quốc Tử Giám xưa là chốn "cửa Khổng sân Trình" là "Thánh đường của Nho học", nơi đào tạo và biểu dương nhân tài của đất nước với những giá trị nổi bật của chân - thiện - mỹ, của trí tuệ, tri thức của cả dân tộc văn hiến và anh hùng.

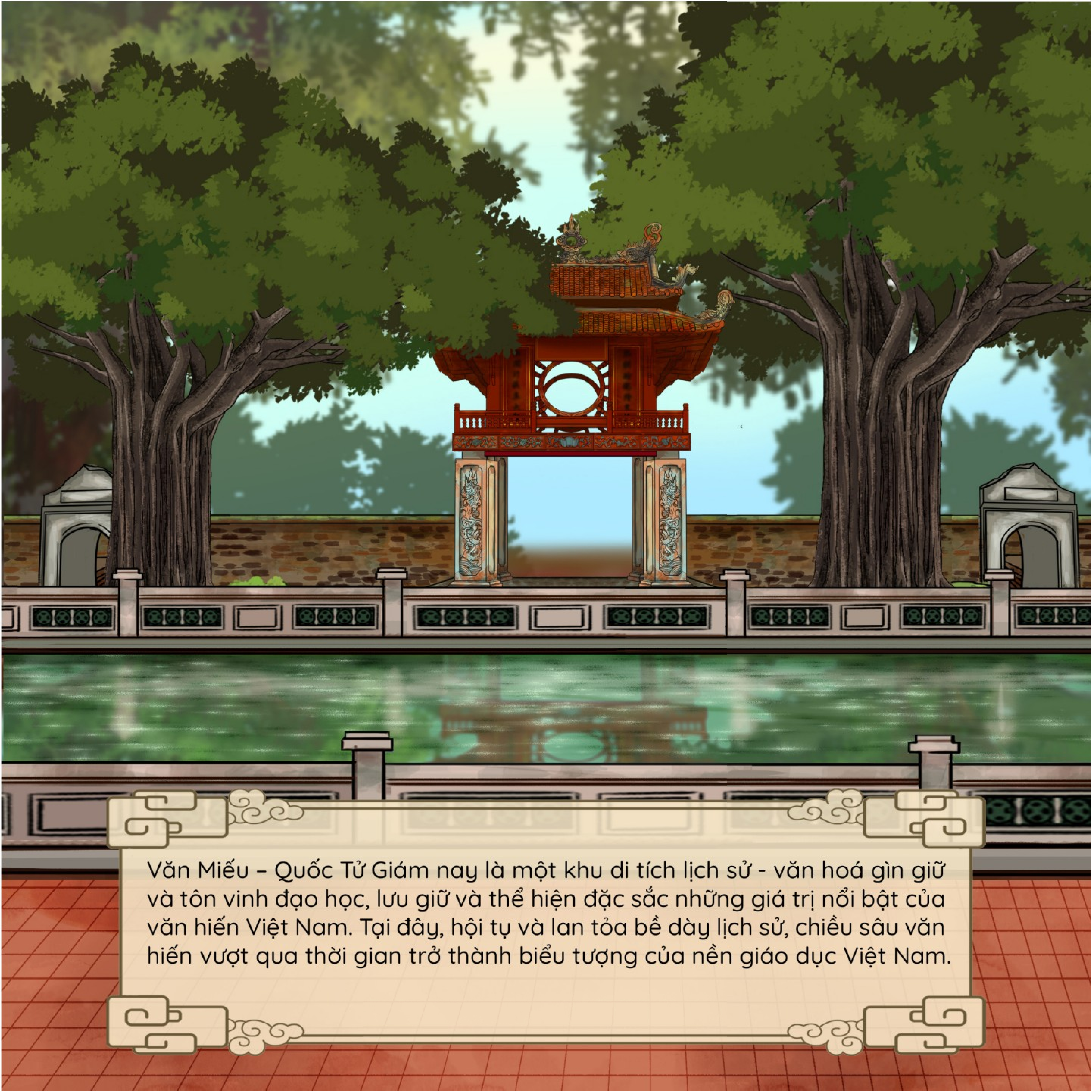

Văn Miếu – Quốc Tử Giám nay là một khu di tích lịch sử - văn hoá gìn giữ và tôn vinh đạo học, lưu giữ và thể hiện đặc sắc những giá trị nổi bật của văn hiến Việt Nam. Tại đây, hội tụ và lan tỏa bề dày lịch sử, chiều sâu văn hiến vượt qua thời gian trở thành biểu tượng của nền giáo dục Việt Nam.

HỌC QUY QUỐC TỬ GIÁM

Chịu trách nhiệm xuất bản, nội dung
Giám đốc - Tổng Biên tập: Trần Chí Đạt

Biên tập sách điện tử: Nguyễn Tiến Phát - Bùi Hữu Lộ

Trình bày sách: Công ty cổ phần Vietsoftpro

Trình bày bìa: Công ty cổ phần Vietsoftpro

Đối tác liên kết:
Trung tâm hoạt động Văn hoá Khoa học Văn Miếu - Quốc Tử Giám
58 - Quốc Tử Giám - Đống Đa - Hà Nội

Số xác nhận đăng ký xuất bản: 916-2024/CXBIPH/14-29/TTTT
Số quyết định xuất bản: 30/QĐ-NXB TTTT ngày 10/4/2024
Nộp lưu chiểu Quý II năm 2024
Mã ISBN: 978-604-80-9326-6 **Sách không bán**